

Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych dla gminy Kowala

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

„Projekt „Dla ciebie, dla mnie, dla nas – rozwój usług społecznych na Mazowszu”

Łączymy

Aktywizujemy

Wspieramy

Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej

- 00-844 Warszawa, ul. Grzybowska 80/82
- tel. 22 376 85 00, e-mail: mcps@mcps.com.pl
- www.mcps.com.pl

Dokument wytworzono w okresie wrzesień 2024 – maj 2025 r.

Opracowanie: IBC Advisory Spółka Akcyjna oraz Centrum Badań Marketingowych Indicator Sp. z o.o.

SPIS TREŚCI

Wykaz używanych pojęć i skrótów	5
Wprowadzenie.....	7
Najważniejsze wnioski	9
I. Demografia	9
II. Sytuacja gospodarcza gminy	9
III. Lokalne zasoby usług społecznych	9
IV. Pomoc społeczna	9
V. Charakterystyka usług społecznych dla osób starszych w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	10
VI. Charakterystyka usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych	11
VII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych	12
VIII. Charakterystyka usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych	12
IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych.....	13
X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Kowala w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	14
Rozdział I Diagnoza lokalnych zasobów gminy Kowala w zakresie usług społecznych w świetle analizy danych zastanych.....	16
I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej	16
II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych	18
III. Analiza świadczonych usług społecznych	19
Rozdział II Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego mieszkańców gminy Kowala	24
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	24
II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów.....	26
Rozdział III Diagnoza usług społecznych – wnioski z badania ankietowego instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Kowala	48
I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej	48
II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji	50
III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych	51
IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji	54

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)	56
VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy	57
Spis tabel	58
Spis wykresów	59

WYKAZ UŻYWANYCH POJĘĆ I SKRÓTÓW

CAPI –wywiad bezpośredni (ang. Computer Assisted Personal Interview).

CAWI – ankieta online (ang. Computer Assisted Web Interview).

CATI – wywiad telefoniczny (ang. Computer-Assisted Telephone Interviewing).

CUS – Centrum Usług Społecznych.

Deinstytucjonalizacja – rozumiana nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki długoterminowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania.

Diagnoza – Diagnoza lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych na Mazowszu.

DPS – Dom Pomocy Społecznej.

EFS – Europejski Fundusz Społeczny.

FEPŻ – Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową.

Gmina – podstawowa jednostka samorządu terytorialnego w Polsce, odpowiedzialna za lokalne sprawy publiczne. Jest najmniejszym szczeblem administracji publicznej, obejmującym obszar jednej lub kilku miejscowości.

GUS - Główny Urząd Statystyczny.

JOPS – Jednostka Organizacyjna Pomocy Społecznej.

LPDI - Lokalny Plan Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych.

MCPS – Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej.

MGOPS – Miejsko Gminny Ośrodek pomocy Społecznej.

NGO – organizacja pozarządowa (ang. Non-Governmental Organisations).

NSP – Narodowy Spis Powszechny.

OPS – Ośrodek Pomocy Społecznej.

Osoba w wieku poprodukcyjnym – zaczyna się po 60 roku życia dla kobiet i po 65 roku życia dla mężczyzn, zgodnie z ustawowym wiekiem emerytalnym.

Osoba w wieku produkcyjnym – przedział wiekowy obejmuje osoby od 18 do 60 lat dla kobiet i od 18 do 65 lat dla mężczyzn.

Osoba w wieku przedprodukcyjnym – osoba, która jeszcze nie osiągnęła wieku, w którym może podjąć pracę zawodową i w związku z tym nie uczestniczy w rynku pracy.

OZPS – Ocena Zasobów Pomocy Społecznej.

Przemoc domowa – formy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub emocjonalnej agresji stosowanej w relacjach rodzinnych lub bliskich, gdzie jedna osoba lub grupa osób sprawuje kontrolę nad inną.

Przyrost naturalny – różnica między liczbą urodzeń a liczbą zgonów na danym obszarze w określonym czasie, zazwyczaj w ciągu roku. Jest jednym z podstawowych wskaźników demograficznych służących do oceny czy populacja danego kraju lub regionu rośnie, maleje, czy pozostaje na stabilnym poziomie.

REGON – Krajowy Rejestr Urzędowy Podmiotów Gospodarki Narodowej.

Usługi społeczne – działania i programy realizowane przez państwo, samorządy lokalne lub organizacje pozarządowe, mające na celu wspieranie dobrostanu społecznego i zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli. Ich głównym celem jest pomoc osobom, które z różnych powodów (np. ekonomicznych, zdrowotnych, społecznych) nie są w stanie samodzielnie zadbać o siebie lub poprawić swojej sytuacji życiowej.

WPROWADZENIE

Organizowanie usług społecznych, obok polityki zabezpieczenia dochodu są współcześnie najważniejszym komponentem polityk publicznych państwa w zakresie realizowanej polityki społecznej. Stanowią one odpowiedź na wyzwania społeczne i powiązane są z potrzebami wynikającymi z takich procesów jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnością, ryzyka socjalne, kryzysy personalne i rodzinne, a także zapotrzebowanie na kompetencje i kwalifikacje.

W jednostkach samorządu terytorialnego rozwój usług społecznych, powinien wspierać proces deinstytucjonalizacji rozumiany nie tyle jako dążenie do zamknięcia zakładów opieki całodobowej, ale jako proces rozwoju usług społecznych na poziomie rodziny i lokalnej społeczności, który miałby umożliwić pozostawanie przez osobę potrzebującą pomocy jak najdłużej w swoim środowisku zamieszkania. Zmiany w zakresie DI będą następowały w pierwszej kolejności poprzez uruchamianie nowych usług i nowych miejsc świadczenia usług w tzw. środowisku, tak by zapełnić obecnie istniejącą lukę pomiędzy opieką domową a instytucjonalną opieką całodobową.

Aby sprostać wyzwaniom związanym z rozwojem usług społecznych i deinstytucjonalizacji na poziomie gmin i powiatów, niezbędne jest przygotowanie Lokalnych Planów Deinstytucjonalizacji i Rozwoju Usług Społecznych (LPDI). Jednym z elementów LPDI jest dokonanie pogłębionej diagnozy stanu istniejącego i potrzeb społeczności lokalnej co do zakresu oraz form funkcjonowania i rozwoju usług społecznych.

Dlatego też głównym celem „Diagnozy lokalnych zasobów i potrzeb w zakresie usług społecznych w województwie mazowieckim” (zwanej dalej Diagnozą) jest kompleksowa ocena stanu i potrzeb sektora usług społecznych w gminach i powiatach Mazowsza. Diagnoza zawiera analizę obecnych zasobów oraz ocenę potrzeb mieszkańców województwa, szczególnie w kontekście opieki nad osobami starszymi, z niepełnosprawnościami, bezdomnymi, w kryzysie zdrowia psychicznego oraz dla rodzin z dziećmi w tym z dziećmi z niepełnosprawnościami. Niniejszy dokument stanowi raport częściowy z Diagnozy i dotyczy gminy Kowala w powiecie radomskim. Diagnoza składała się z 5 głównych komponentów badawczych. Tworzą one pełny obraz sytuacji w zakresie zasobów i potrzeb sektora usług społecznych w gminie Kowala oraz przedstawiają analizę zasobów i potrzeb kadrowych instytucji w tej jednostce samorządu terytorialnego.

Rysunek 1. Komponenty badawcze diagnozy.

Źródło: Opracowanie własne IBC.

NAJWAŻNIEJSZE WNIOSKI

I. Demografia

Gminę Kowala zamieszkiwało na koniec 2023 roku 12 489 osób, z czego 6 284 stanowiły kobiety, a 6 205 mężczyźni. Spośród ogółu ludności odnotowano: 2 732 mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym, 7 694 mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz 2 063 mieszkańców w wieku poprodukcyjnym.

II. Sytuacja gospodarcza gminy

Z uzyskanych danych dotyczących sytuacji gospodarczej gminy wynika, że dochody per capita były niższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej. Natomiast liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych przewyższała wskaźniki dla powiatu i województwa.

III. Lokalne zasoby usług społecznych

Na terenie gminy było zarejestrowanych 25 organizacji pozarządowych, a także 12 Kół Gospodyń Wiejskich.

W przypadku placówek niepomocowych w gminie funkcjonowały: biblioteka i placówka służby zdrowia

W gminie Kowala zlokalizowane były następujące gminne i powiatowe placówki wsparcia (w tym jednostki organizacyjne pomocy społecznej): gminny ośrodek pomocy społecznej, Klub senior+ oraz placówka wsparcia dziennego w postaci świetlicy środowiskowej.

W ramach projektów gmina oferowała także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

IV. Pomoc społeczna

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS w gminie Kowala pokazuje, że dominującą formą wsparcia były świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w tej formie skorzystało 210 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niepieniężnej otrzymało 101 osób.

W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwali w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku 0-17.

Wśród głównych powodów przyznawania pomocy społecznej przez OPS w gminie Kowala w 2023 r. należy wymienić następujące: niepełnosprawność (89 rodzin), bezrobocie (58 rodzin), ubóstwo (48 rodzin), bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (17 rodzin), długotrwałą lub ciężką chorobę (10 rodzin).

W 2023 roku w gminie Kowala przeprowadzono 288 wywiadów środowiskowych, które objęły 288 rodzin, liczących łącznie 723 osoby. Praca socjalna została skierowana do 220 rodzin, w których znajdowały się łącznie 523 osoby. W tym samym roku zawarto 20 kontraktów socjalnych, które objęły łącznie 75 osób.

V. Charakterystyka usług społecznych dla **osób starszych** w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Na terenie gminy liczba osób starszych w 2023 r. wynosiła 2 063, co stanowiło 16,52% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 12 rodzin spośród osób starszych, z czego 8 było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 22 członków tych rodzin, co stanowiło 0,18% ogółu mieszkańców gminy.

W gminie Kowala usługi opiekuńcze świadczone dla 5 osób na łączną kwotę 46 870 zł.

Na terenie gminy funkcjonowała placówka wsparcia dla osób starszych i był to Klub senior+.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Kowala dobrze wspiera osoby starsze (37% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że usługi oferowane przez gminę Kowala osobom starszym są niewystarczające (37% beneficjentów usług społecznych, 28% niekorzystających z nich).

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gminy Kowala jest trudne (46% beneficjentów usług społecznych, 33% niekorzystających z nich).

Z analizy formularzy badawczych wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat w gminie Kowala osoby starsze najczęściej korzystały z następujących usług:

- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu).

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

VI. Charakterystyka usług społecznych dla **osób z niepełnosprawnościami** w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według NSP w gminie Kowala zamieszkiwało 1 048 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 89 rodzin zamieszkujących gminę, w których żyły łącznie 143 osoby. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano zasiłki okresowe dla 12 osób w łącznej kwocie 19 668 zł.

W ramach projektów gmina oferowała także usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami: usługę opieki wytchnieniowej oraz asystentury osobistej.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa opinia, że gmina Kowala dobrze wspiera osoby z niepełnosprawnościami (28% beneficjentów usług społecznych, 32% niekorzystających z nich).

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia, że usługi oferowane przez gminę Kowala dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (46% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Kowala jest trudne (37% beneficjentów usług społecznych, 38% niekorzystających z nich).

Ankietowani uznali, że w ciągu ostatnich 3 lat w gminie Kowala osoby z niepełnosprawnościami najczęściej korzystały z następujących usług:

- wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieki wytchnieniowej)
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- mieszkań treningowych i wspomaganych.

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.

VII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie bezdomności** w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 1 rodzinie, obejmującej 1 osobę, co stanowiło 0,01% populacji.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Kowala dobrze wspiera osoby w kryzysie bezdomności (26% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminę Kowala są niewystarczające (27% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy Kowala jest trudne (28% beneficjentów usług społecznych, 41% niekorzystających z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat osoby w kryzysie bezdomności z terenu gminy Kowala najczęściej korzystały z następujących usług:

- schronisk dla osób bezdomnych
- punktów pomocy doraźnej
- noclegowni, ogrzewalni.

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- punkty pomocy doraźnej
- schroniska dla osób bezdomnych
- noclegownie, ogrzewalnie
- praca socjalna z osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności.

VIII. Charakterystyka usług społecznych dla **osób w kryzysie zdrowia psychicznego** w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Analiza statystyk OPS w gminie Kowala wskazała, że w 2023 roku 10 rodzin było objętych świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystały w 2023 roku 4 rodziny, w których funkcjonowały 4 osoby. Narkomania nie wystąpiła jako powód udzielania pomocy społecznej. Na przeciwdziałanie narkomanii gmina przeznaczyła 12 000 zł, a na przeciwdziałanie alkoholizmowi 177 598 złotych. W 2023 roku przyznano 3 zasiłki okresowe z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę 5 820 zł.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Kowala źle wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (24% beneficjentów usług społecznych, 22% niekorzystających z nich).

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę Kowala są niewystarczające (48% beneficjentów usług społecznych, 27% niekorzystających z nich).

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gminy Kowala jest trudne (52% beneficjentów usług społecznych, 32% niekorzystających z nich).

Z analizy materiału badawczego wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gminy Kowala najczęściej korzystały z następujących usług:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

IX. Charakterystyka usług społecznych dla rodzin z dziećmi w gminie Kowala w świetle danych zastanych i badań ankietowych

Według danych GUS, w 2023 roku w gminie Kowala zamieszkiwały 2 732 osoby w wieku przedprodukcyjnym, co stanowiło 21,88% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej rodziny z dziećmi stanowiły 23,26% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach mieszkało łącznie 329 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 11 i stanowiły 16,42% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 20 i stanowiły 29,85% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 15 i stanowiły 22,39% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 11 i stanowiły 16,42% wszystkich rodzin, rodzin z 7 i więcej dziećmi było 10 i stanowiły 14,93% wszystkich rodzin. W 2023 roku pomocą społeczną objęto 19 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 57 osób.

W 2023 r. w gminie Kowala świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 96 dzieci, co stanowiło koszt 81 986 zł. Pracą 3 asystentów rodziny objęto 17 rodzin. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 120 790 zł. W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz

składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 5 289 555 zł.

W 2023 roku poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) udzielono 98 rodzinom, w których było 189 osób.

Na terenie gminy funkcjonowała placówka wsparcia dla rodzin z dziećmi i była to świetlica środowiskowa.

Opinia badanych na temat wsparcia rodzin z dziećmi przez gminę Kowala jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych nieco częściej przyznają, że gmina Kowala dobrze wspiera takie rodziny (24% badanych uważa, że dobrze wspiera, a 22% badanych, że źle wspiera). Natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych są przeciwnego zdania; (29% badanych uważa, że gmina źle wspiera, a 27% badanych, że dobrze wspiera rodziny z dziećmi).

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminę Kowala są wystarczające (35% beneficjentów usług społecznych, 33% niekorzystających z nich).

Opinia o stopniu trudności w uzyskaniu usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gminy Kowala jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych nieco częściej przyznają, że uzyskanie ww. usług jest trudne (32% badanych) niż jest łatwe (30% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych mają odwrotne zdanie (33% badanych uznało, że uzyskanie usług jest łatwe, a 20% badanych, że jest trudne).

Z analizy materiału badawczego wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat rodziny z dziećmi z terenu gminy Kowala najczęściej korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- placówek wsparcia dziennego dla dzieci
- poradnictwa, warsztatów, terapii.

W opinii wszystkich przebadanych mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- poradnictwo, warsztaty, terapie
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

X. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie Kowala w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Wszyscy przedstawiciele badanych instytucji w gminie mają wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określanym pojęciem deinstytucjonalizacji i rozumieją jej definicję.

Wszyscy przedstawiciele badanych instytucji podzielają zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: rodziny z dziećmi, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie bezdomności oraz cudzoziemcy i uchodźcy (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w gminie Kowala to: brak środków finansowych oraz brak wystarczających zasobów kadrowych (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – raczej gotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – raczej niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – niegotowe.

Przedstawiciele badanych instytucji w gminie Kowala słyszeli o idei tworzenia centrum usług społecznych i pozytywnie ją oceniają. Przedstawiciele badanych instytucji przyznali, że w ich gminie lub powiecie nie funkcjonuje Centrum Usług Społecznych.

Przedstawiciele instytucji przyznali, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe, zaś ich doświadczenia we współpracy z nimi są pozytywne.

ROZDZIAŁ I

DIAGNOZA LOKALNYCH ZASOBÓW GMINY KOWALA W ZAKRESIE USŁUG SPOŁECZNYCH W ŚWIETLE ANALIZY DANYCH ZASTANYCH

I. Analiza sytuacji społecznej i demograficznej

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, na dzień 31 grudnia 2023 roku liczba mieszkańców gminy Kowala wyniosła 12 489 osób. Przyrost naturalny w gminie był dodatni i kształtował się na poziomie 6 osób. W 2023 roku saldo migracyjne było dodatnie i wynosiło 17 osób. W strukturze demograficznej przeważały kobiety, które stanowiły 50,32% liczby mieszkańców.

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w gminie Kowala w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba ludności	12 489	11 640	11 658
Gęstość zaludnienia	167,2	165	234,9
Przyrost naturalny	6	-21	-30
Saldo migracji	17	27	31
Kobiety na 100 mężczyzn	101	101	101
Liczba i % osób w wieku przedprodukcyjnym	2 732, 21,88%	2 412, 20,84%	2 341, 19,79%
w tym K	1 313	1 170	1 139
w tym M	1 419	1 241	1 202
Liczba i % osób w wieku produkcyjnym	7 694, 61,61%	6 885, 59,33%	6 753, 58,08%
w tym K	3 623	3 188	3 589
w tym M	4 071	3 696	3 164
Liczba i % osób 65+	2 063, 16,52%	2 343, 19,83%	2 564, 22,13%
w tym K	1 348	1 512	1 672
w tym M	715	831	892

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 roku przypadało 27 osób w wieku poprodukcyjnym. Inne wskaźniki obciążenia demograficznego dla gminy w 2023 roku obejmowały:

- liczbę 62 osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
- wartość 75,5 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
- współczynnik obciążenia demograficznego osób starszych wyniósł 20,5%
- odsetek osób w wieku 65 lat i więcej wynosił 16,52%, w tym dla kobiet 10,79%, a dla mężczyzn 5,73%.

Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w gminie Kowala w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Dochody gminy per capita	5 642,46 zł	5 959,93 zł	7 388,45 zł
Dochody własne per capita	2 015,42 zł	2 095,27 zł	2 813,98 zł
Podmioty w REGON/1000 mieszk.	101	91,23	99

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych GUS.

Tabela 2 ukazuje podstawowe wskaźniki charakteryzujące sytuację gospodarczą gminy Kowala w 2023 roku. W zestawieniu uwzględniono dochody gminy per capita, dochody własne per capita oraz liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w systemie REGON w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dla lepszego zobrazowania pozycji gminy, wartości te porównano ze średnimi wynikami dla powiatu oraz województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Z przedstawionych danych wynika, że dochody gminy per capita były niższe od średniej powiatowej i wojewódzkiej. Natomiast liczba zarejestrowanych w systemie REGON podmiotów gospodarczych przewyższała wskaźniki dla powiatu i województwa.

Tabela 3. Kapitał społeczny w gminie Kowala w 2023 r.

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu (benchmark)	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba organizacji pozarządowych	25	29,31	38
NGO/ 1000 mieszk.	2	2,51	3,38
Frekwencja w wyborach samorządowych	57,34%	58,38%	58,92%
Frekwencja w wyborach parlamentarnych	74,88%	73,19%	73,86%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie NGO.pl oraz Państwowej Komisji Wyborczej.

Tabela 3 przedstawia wybrane wskaźniki społeczne dotyczące gminy Kowala w 2023 roku, w porównaniu do średnich wartości dla powiatu oraz województwa mazowieckiego (bez Warszawy). Analiza obejmuje liczbę organizacji pozarządowych (NGO) oraz ich liczbę w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Dodatkowo zestawiono frekwencję w wyborach samorządowych i parlamentarnych, co pozwala na ocenę poziomu zaangażowania obywatelskiego mieszkańców gminy w stosunku do szerszego kontekstu regionalnego. W przypadku wskaźników dotyczących NGO były one niższe od średniej w powiecie i województwie. Natomiast w zakresie aktywności obywatelskiej (frekwencji wyborczej) wartość wskaźnika wyborów parlamentarnych była wyższa

od średniej powiatowej i wojewódzkiej. W wyborach samorządowych wartość wskaźnika była niższa od średniej powiatowej i wojewódzkiej.

II. Analiza lokalnych zasobów usług społecznych

W gminie Kowala funkcjonowała jednostka organizacyjna pomocy społecznej, tj. gminny ośrodek pomocy społecznej.

Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie gminy Kowala

Nazwa	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Koszty utrzymania	Sposób finansowania
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Kowala-Stępocina 105a, 26-624 Kowala-Stępocina	Urząd gminy	14	8 432 802 zł	Środki własne gminy, dotacja na zadania własne oraz zlecone z budżetu Wojewody.

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS.

Zapewniał on szeroki zakres usług i świadczeń, działając na rzecz osób i rodzin wymagających pomocy. W tabeli 4 przedstawiono szczegółowe dane dotyczące lokalizacji, organizacji pracy, liczby pracowników, kosztów utrzymania oraz źródeł finansowania tej jednostki.

Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Kowala

Typ Podmiotu Ekonomii Społecznej	Liczba Podmiotów
Organizacje pozarządowe	25
Koła Gospodyń Wiejskich	12
Spółdzielnia socjalna	0
Zakład Aktywności Zawodowej	0
Centrum Integracji Społecznej	0
Klub integracji Społecznej	0
Warsztaty Terapii Zajęciowej	0

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator.

W gminie Kowala funkcjonowały podmioty ekonomii społecznej, które wspierały lokalną społeczność i rozwój inicjatyw społeczno-gospodarczych. Dominowały organizacje pozarządowe, których liczba wynosiła 25, co stanowiło największą grupę w tej kategorii. Działało także 12 Kół Gospodyń Wiejskich, angażujących się w aktywność społeczną i kulturalną.

Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Kowala

Rodzaj działalności NGO	Liczba NGO
Sport	8
Kultura	0
Edukacja	2
Zdrowie	2
Pomoc społeczna	1
Bezpieczeństwo	4
Rozwój lokalny	2
Ekologia	0
Demokracja	1
Wsparcie organizacji pozarządowych	0

Rodzaj działalności NGO	Liczba NGO
Rynek pracy	1
Działalność międzynarodowa	1
Nauka i technika	0
Branżowe	0
Religia	0
Suma	22

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych <https://spis.ngo.pl/mazowieckie-kowala-142507?cat%5B2386%5D=2387&cat%5B2898%5D=2899> i zestawienia udostępnionego przez Stowarzyszenie Klon/Jawor [dostęp 1.12.2024].

W gminie Kowala w 2024 roku było łącznie zarejestrowanych 25 organizacji pozarządowych. Spośród nich rodzaj swojej działalności wskazało 22 (jedna organizacja mogła wskazać kilka działalności, lub nie musiała wskazać wcale). W tabeli 6 przedstawiono je w podziale na rodzaj prowadzonej działalności. Z zawartych powyżej danych wynika, że dominującym rodzajem organizacji pozarządowych na terenie gminy były te o charakterze sportowym i bezpieczeństwa.

Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie gminy Kowala

Nazwa podmiotu niepomocowego	Lokalizacja	Organ prowadzący	Liczba pracowników	Sposób finansowania	Świadczone usługi
Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Kowali-Stępcinie	ul. Marii Walewskiej 5, 26-624 Kowala-Stępcina	Urząd gminy	Brak danych	Brak danych	Usługi medyczne
Gminna Biblioteka Publiczna w Kowali-Stępcinie	ul. Marii Walewskiej 7, 26-624 Kowala-Stępcina	Urząd gminy	Brak danych	Budżet samorządowy	Usługi kulturalne, czytelnictwo

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych Urzędu Gminy Kowala. Więcej informacji na stronie gminy pod adresem: <https://www.kowala.pl/asp/start,0> [Dostęp: 18.12.2024]

W tabeli 7 zawarto zestawienie informacji dotyczących podmiotów niepomocowych funkcjonujących na terenie gminy Kowala. Zestawienie obejmuje nazwę i lokalizację podmiotów, organ prowadzący, liczbę pracowników (jeśli dane są dostępne), źródła finansowania oraz rodzaje świadczonych usług. Przedstawione podmioty realizowały różnorodne zadania w zakresie kultury, sportu, edukacji oraz ochrony zdrowia, wspierając rozwój społeczności lokalnej. Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na terenie gminy funkcjonowały następujące placówki niepomocowe: biblioteka i placówka służby zdrowia.

III. Analiza świadczonych usług społecznych

1. Pomoc społeczna

Poniższa tabela 8 przedstawia zestawienie danych dotyczących liczby osób i rodzin objętych świadczeniami pomocy społecznej w gminie Kowala w 2023 roku w porównaniu ze średnimi wartościami dla powiatu i województwa. Dane obejmują zarówno świadczenia pieniężne, jak i niepieniężne, z uwzględnieniem struktury wiekowej beneficjentów. Dodatkowo zaprezentowano liczbę kobiet, mężczyzn oraz rodzin korzystających ze świadczeń, a także liczbę osób w tych rodzinach.

Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
Liczba osób, którym przyznano świadczenie	311	259	265
- świadczenia pieniężne	210	153	154
- świadczenia niepieniężne	101	111	131
Liczba rodzin	239	186	260
Liczba osób w rodzinach	554	431	553

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS Kowala (MRiPS-03R).

Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku w podziale na wiek i płeć

Wyszczególnienie	Wartość dla gminy	Średnia wartość dla powiatu	Średnia wartość dla województwa (bez Warszawy) (benchmark)
- w wieku 0-17	46,62%	38,75%	40,32%
- w wieku produkcyjnym	44,37%	47,57%	42,21%
- w wieku poprodukcyjnym	9,01%	13,68%	17,47%
Liczba kobiet, którym przyznano świadczenia	36,98%	47,74%	49,13%
Liczba mężczyzn, którym przyznano świadczenia	63,02%	52,26%	50,87%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS Kowala (OZPS).

Struktura pomocy społecznej udzielanej przez OPS w gminie Kowala pokazuje, że dominującą formą wsparcia były świadczenia pieniężne. W 2023 r. ze świadczeń w tej formie skorzystało 210 osób. W tym samym okresie świadczenia w formie niepieniężnej otrzymało 101 osób. W ramach struktury otrzymanych świadczeń pomocy społecznej pomoc uzyskiwali w przeważającej części mężczyźni i osoby w wieku 0-17.

Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w gminie Kowala w 2023 roku

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców gminy
Ubóstwo	48	101	20,08%	0,81%
Sieroctwo	0	0	0%	0%
Bezdomność	1	1	0,42%	0,01%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	3	8	1,26%	0,06%
- w tym wielodzietność	0	0	0%	0%
Bezrobocie	58	99	24,27%	0,79%
Niepełnosprawność	89	143	37,24%	1,15%
Długotrwała lub ciężka choroba	10	20	4,18%	0,16%
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17	72	7,11%	0,58%
- w tym rodziny niepełne	4	11	1,67%	0,09%
- w tym rodziny wielodzietne	2	12	0,84%	0,10%
Przemoc domowa	2	10	0,84%	0,08%
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0%	0%

Wyszczególnienie	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	% rodzin korzystających z pomocy społecznej	% mieszkańców gminy
Alkoholizm	4	4	1,67%	0,03%
Narkomania	0	0	0%	0%
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	1	1	0,42%	0,01%
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy	0	0	0%	0%
Zdarzenie losowe	3	8	1,26%	0,06%
Sytuacja kryzysowa	0	0	0%	0%
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0%	0%

Źródło: Opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie danych OPS.

Zgodnie z artykułem 7 ustawy o pomocy społecznej¹, pomocy społecznej udziela się osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy domowej, potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w integracji cudzoziemców, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Wśród powodów przyznawania pomocy przez OPS w gminie Kowala w 2023 roku należy wymienić następujące:

- niepełnosprawność wystąpiła u 89 rodzin
- bezrobocie dotknęło 58 rodzin
- ubóstwo dotknęło 48 rodzin
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego dotyczyła 17 rodzin, w tym 4 rodzin niepełnych oraz 2 rodzin wielodzietnych
- długotrwała lub ciężka choroba dotyczyła 10 rodzin
- alkoholizm wystąpił u 4 rodzin
- potrzeba ochrony macierzyństwa dotyczyła 3 rodzin
- zdarzenia losowe dotknęły 3 rodziny
- w związku z przemocą domową, wsparcie otrzymały 2 rodziny
- bezdomność dotknęła 1 rodziny
- trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego wystąpiła u 1 rodziny
- potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna, sytuacja kryzysowa, narkomania, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub pozwolenie na pobyt czasowy i sieroctwo nie były przyczyną przyznania wsparcia z pomocy społecznej.

W 2023 roku zasiłki stałe przyznano łącznie 51 osobom na łączną kwotę 314 099 zł. Z tego:

¹ Tekst jednolity Dz.U. z 2024 poz. 1283

- zasiłki stałe dla osób samotnie gospodarujących otrzymało 45 osób na sumę 291 817 zł
- zasiłki stałe dla osób w rodzinie przyznano 6 osobom na łączną kwotę 22 282 zł.

W 2023 roku zasiłki okresowe przyznano 50 osobom na łączną kwotę 98 043 zł. Z tego:

- z tytułu bezrobocia udzielono 32 zasiłków o łącznej wartości 65 551 zł
- z tytułu długotrwałej choroby przyznano 3 zasiłki na łączną kwotę 5 820 zł
- z tytułu niepełnosprawności udzielono 12 zasiłków na sumę 19 668 zł.

W 2023 roku gmina Kowala udzieliła wsparcia w różnych formach. Zasiłki celowe na pokrycie wydatków związanych ze zdarzeniami losowymi otrzymały 3 osoby, na co przeznaczono łącznie 5 500 złotych. Ponadto sprawienie pogrzebu zostało zrealizowane w formie 1 świadczenia o wartości 3 000 zł. Inne zasiłki celowe i świadczenia w naturze przyznano 106 osobom na łączną kwotę 117 028 zł.

Gmina dysponowała w 2023 roku środkami finansowymi na wydatki w pomocy społecznej i innych obszarach polityki społecznej w wysokości 8 432 802 zł, w tym w budżecie OPS 8 432 802 zł.

2. Zasoby instytucjonalne

W 2023 roku gmina Kowala dysponowała 13 mieszkaniami komunalnymi, w tym 1 mieszkaniem socjalnym. W ciągu roku nie złożono wniosków o przyznanie mieszkania komunalnego, a na mieszkanie socjalne oczekiwała 1 osoba.

Na terenie gminy nie funkcjonował dom pomocy społecznej prowadzony przez gminę. Mieszkańcy gminy, którzy wymagali umieszczenia w takiej placówce, byli kierowani do instytucji prowadzonych przez powiat. W 2023 roku takich osób było 5, a gmina poniosła koszty w wysokości 179 149 złotych za ich pobyt w domu pomocy społecznej.

3. Praca socjalna

W 2023 roku w gminie Kowala przeprowadzono 288 wywiadów środowiskowych, którymi objęto 288 rodzin, liczących łącznie 723 osoby. Praca socjalna została skierowana do 220 rodzin, w których znajdowały się łącznie 523 osoby. W tym samym roku zawarto 20 kontraktów socjalnych, które objęły łącznie 75 osób.

4. Zasoby i usługi wspierające osoby starsze

Na terenie gminy liczba osób starszych wynosiła 2 063, co stanowiło 16,52% ogółu mieszkańców. Pomocą społeczną objętych zostało 12 rodzin spośród osób starszych, z czego 8 było jednoosobowych. W sumie udzielone wsparcie dotyczyło 22 członków tych rodzin, co stanowiło 0,18% ogółu mieszkańców gminy.

W gminie Kowala usługi opiekuńcze świadczone dla 5 osób na łączną kwotę 46 870 zł.

Na terenie gminy funkcjonowała placówka wsparcia dla osób starszych i był to Klub senior+.

5. Zasoby i usługi wspierające osoby z niepełnosprawnościami

Według NSP w gminie Kowala zamieszkiwało 1 048 osób z niepełnosprawnościami. W 2023 roku niepełnosprawność członka rodziny była powodem, dla którego wsparcie z pomocy społecznej otrzymało 89 rodzin, w których żyły łącznie 143 osoby. Warto również zauważyć, że w 2023 roku z tytułu niepełnosprawności przyznano okresowe zasiłki dla 12 osób w łącznej kwocie 19 668 zł.

6. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie bezdomności

W roku 2023 bezdomność była przyczyną udzielenia pomocy społecznej 1 rodzinie, obejmującej 1 osobę, co stanowiło 0,01% populacji.

7. Zasoby i usługi wspierające osoby w kryzysie zdrowia psychicznego

Analiza statystyk OPS w gminie Kowala wskazała, że w 2023 roku 10 rodzin było objętych świadczeniami z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Ze wsparcia z powodu alkoholizmu korzystały w 2023 roku 4 rodziny, w których funkcjonowały 4 osoby.

Na przeciwdziałanie narkomanii gmina przeznaczyła 12 000 zł, a na przeciwdziałanie alkoholizmowi 177 598 złotych. W 2023 roku przyznano 3 zasiłki okresowe z tytułu długotrwałej choroby na łączną kwotę 5 820 zł.

8. Zasoby i usługi wspierające rodzinę i dzieci w tym dzieci z niepełnosprawnościami

Według danych GUS, w 2023 roku w gminie Kowala zamieszkiwały 2 732 osoby w wieku przedprodukcyjnym, co stanowiło 21,88% mieszkańców gminy. W przypadku wsparcia w ramach systemu pomocy społecznej rodziny z dziećmi stanowiły 23,26% spośród wszystkich objętych świadczeniami. W tych rodzinach mieszkało łącznie 329 osób. Rodzin z 1 dzieckiem było 11 i stanowiły 16,42% wszystkich rodzin, rodzin z 2 dziećmi było 20 i stanowiły 29,85% wszystkich rodzin, rodzin z 3 dziećmi było 15 i stanowiły 22,39% wszystkich rodzin, rodzin z 4 dziećmi było 11 i stanowiły 16,42% wszystkich rodzin, rodzin z 7 i więcej dziećmi było 10 i stanowiły 14,93% wszystkich rodzin. W 2023 roku pomocą społeczną objęto 19 rodzin niepełnych, zamieszkiwanych przez 57 osób.

W 2023 r. w gminie Kowala świadczenia przyznane w ramach wieloletniego rządowego programu "Posiłek w szkole i w domu" otrzymało 96 dzieci, co stanowiło koszt 81 986 zł. Pracą 3 asystentów rodziny objęto 17 rodzin. Koszt pobytu dzieci w pieczy zastępczej wyniósł 120 790 zł. W 2023 roku na świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego wydatkowano 5 289 555 zł.

W 2023 roku poradnictwa specjalistycznego (prawnego, psychologicznego, rodzinnego) udzielono 98 rodzinom, w których było 189 osób.

Na terenie gminy funkcjonowała placówka wsparcia dla rodzin z dziećmi i była to świetlica środowiskowa.

ROZDZIAŁ II

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO MIESZKAŃCÓW GMINY KOWAŁA

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

1. Metodologia badania

Na potrzeby niniejszej diagnozy zostało przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS **badanie mieszkańców** gmin i powiatów w zakresie świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w styczniu i lutym 2025 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do mieszkańców korzystających i niekorzystających z usług społecznych. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **Wielkość próby dla mieszkańców gminy Kowala wyniosła 150 ankietowanych** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie mieszkańców).

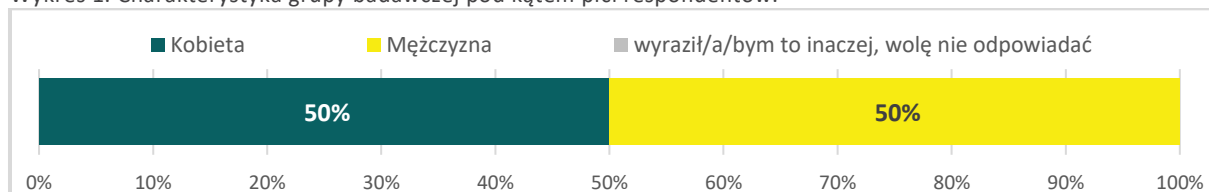
W badaniu mieszkańców gminy wyodrębniono dwie grupy: **beneficjentów usług społecznych** oraz **mieszkańców niekorzystających z usług społecznych**. Do grona beneficjentów zostały zaliczone osoby należące do pięciu podgrup i korzystające w ciągu ostatnich 3 lat z dedykowanych im usług społecznych:

- osoby starsze
- osoby z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)
- osoby w kryzysie bezdomności
- osoby z problemami zdrowia psychicznego
- rodziny z dziećmi.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, wykształcenia, sytuacji zawodowej, sytuacji materialnej respondentów. Grupa ta uczestniczyła w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla pięciu grup beneficjentów.

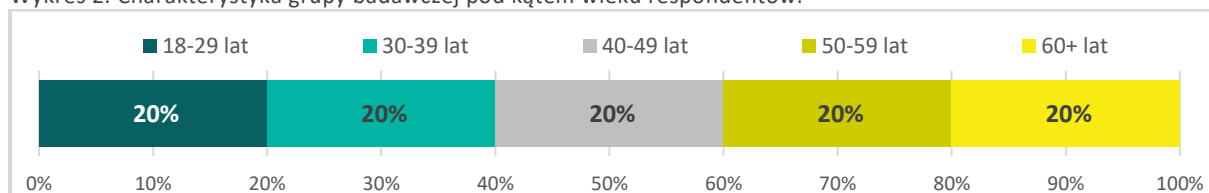
Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu kobiety i mężczyźni stanowili po 50% badanych.

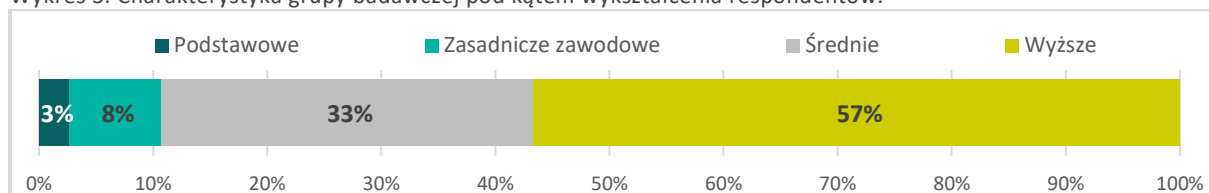
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów nie odnotowano jednej dominującej grupy respondentów. W każdej z badanych grup wiekowych odnotowano około 20% ankietowanych.

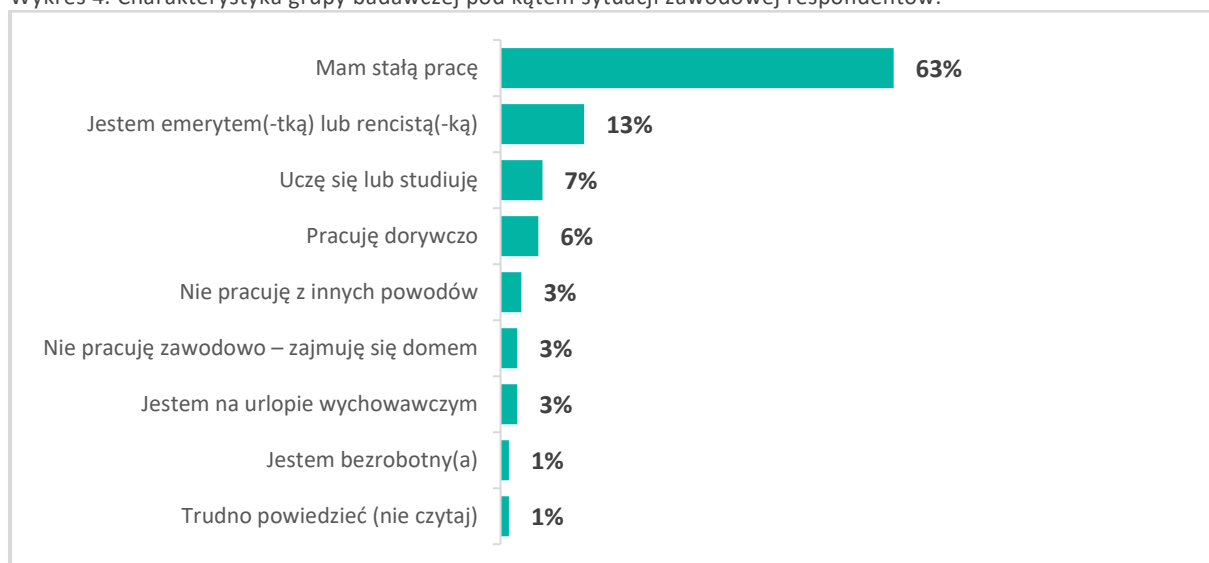
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Analiza ankiet badawczych wykazała, że w przypadku wykształcenia respondentów dominującymi grupami były osoby z wykształceniem wyższym (57% badanych) i średnim (33% badanych).

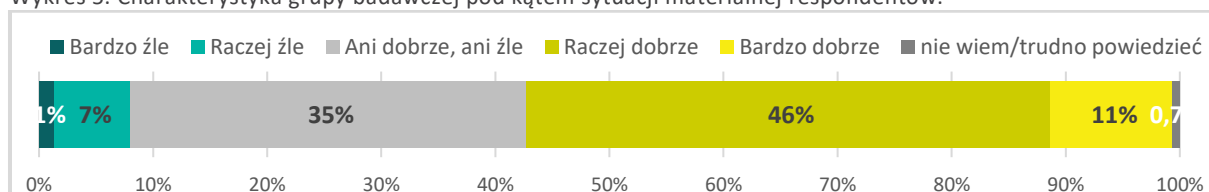
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów wskazuje na przeważającą grupę osób posiadających stałą pracę (63% badanych).

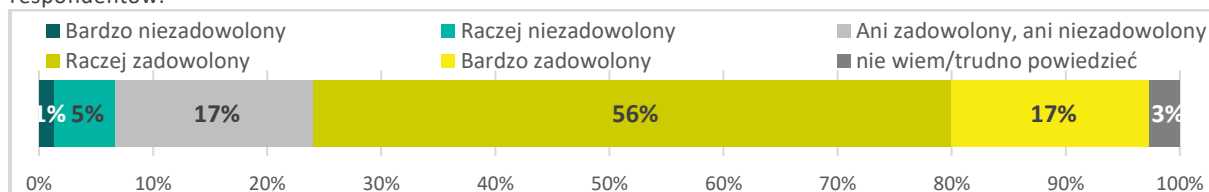
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Respondenci określili w przeważającej części swoją sytuację materialną jako raczej dobrą (46% badanych) oraz ani dobrą, ani złą (35% badanych).

Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

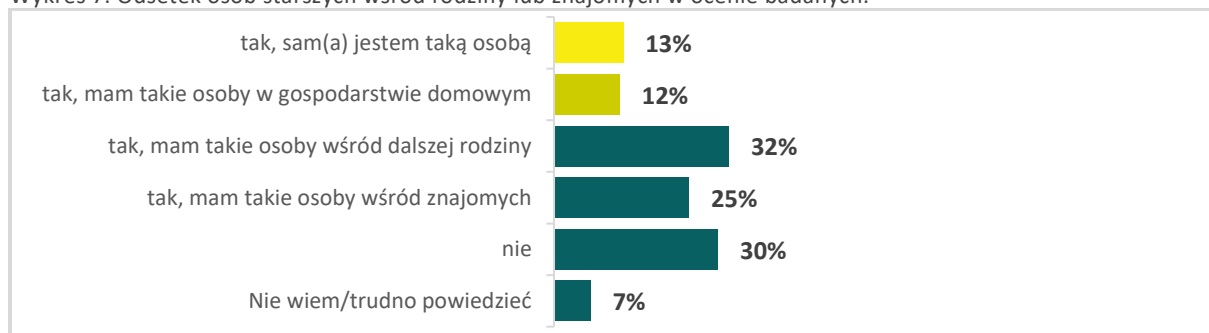
Ankietowani biorący udział w badaniu wyrazili opinię, że są raczej zadowoleni (56% badanych) oraz bardzo zadowoleni (17% badanych) z zamieszkiwania na terenie gminy Kowala.

II. Opinie o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie w pięciu grupach beneficjentów

1. Usługi społeczne dla osób starszych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób starszych.

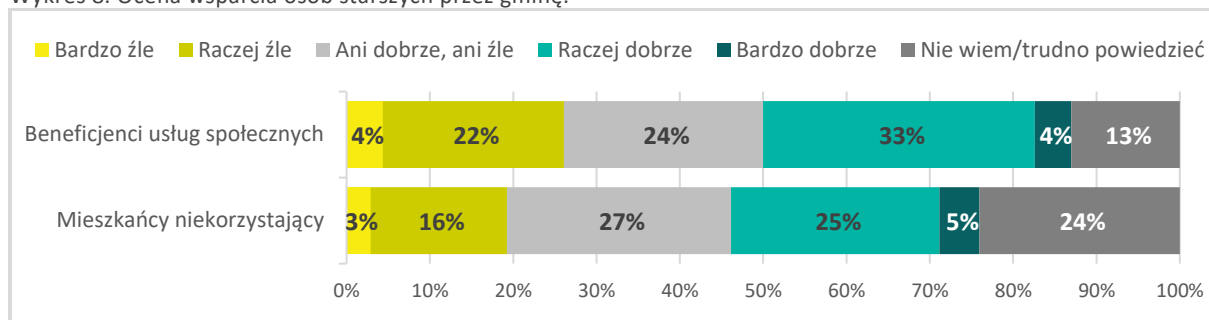
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Kowala 13% stanowiły osoby starsze, dodatkowo 12% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, natomiast 32% badanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny, a 25% wśród znajomych.

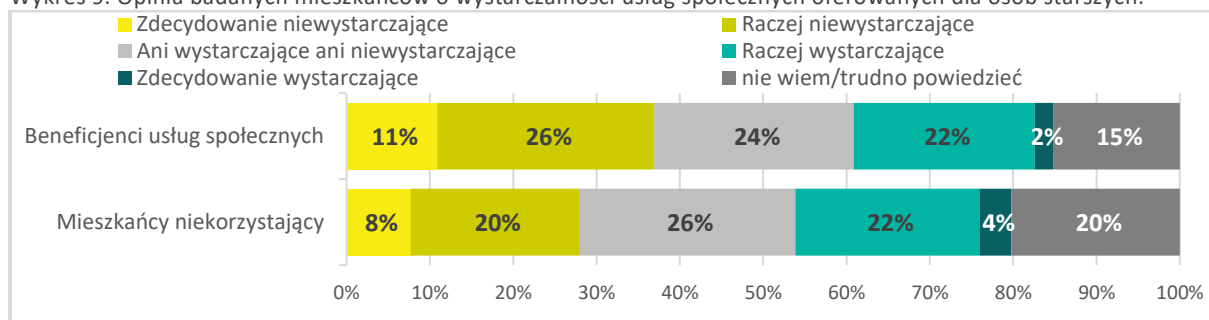
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa opinia, że gmina Kowala dobrze wspiera osoby starsze (37% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

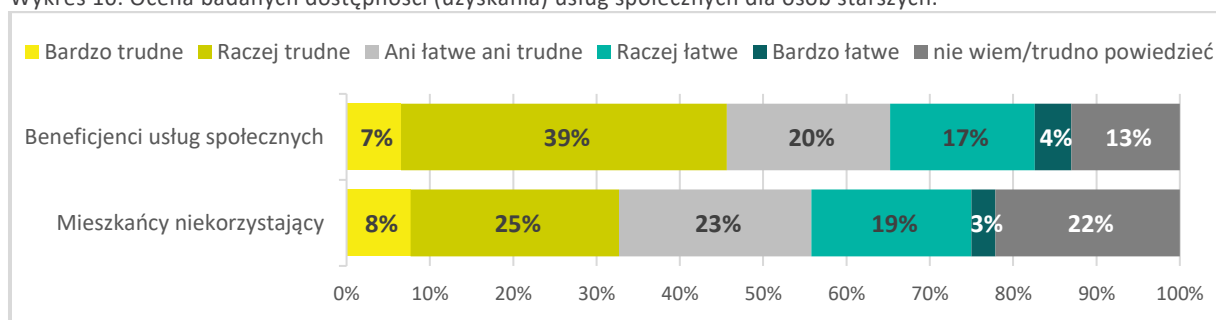
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że usługi oferowane przez gminę Kowala osobom starszym są niewystarczające (37% beneficjentów usług społecznych, 28% niekorzystających z nich).

Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób starszych na terenie gminy Kowala jest trudne (46% beneficjentów usług społecznych, 33% niekorzystających z nich).

Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych.

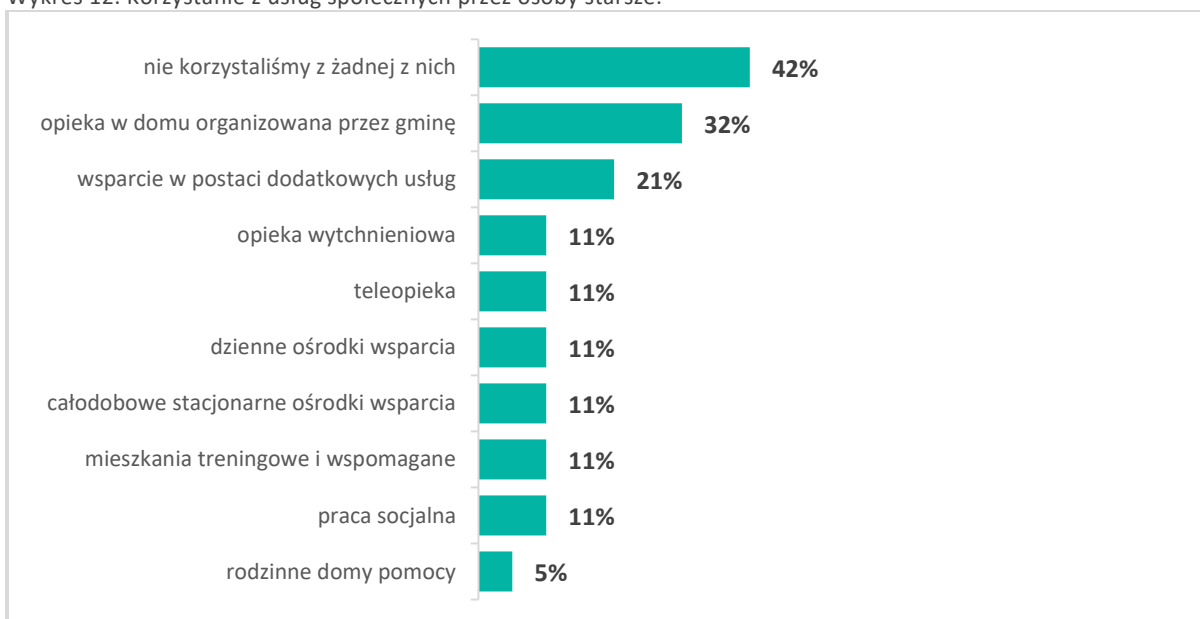

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze.

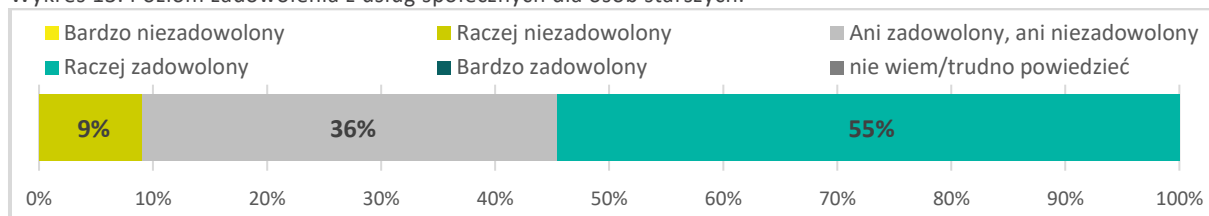

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy formularzy badawczych wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat w gminie Kowala osoby starsze najczęściej korzystały z następujących usług:

- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu).

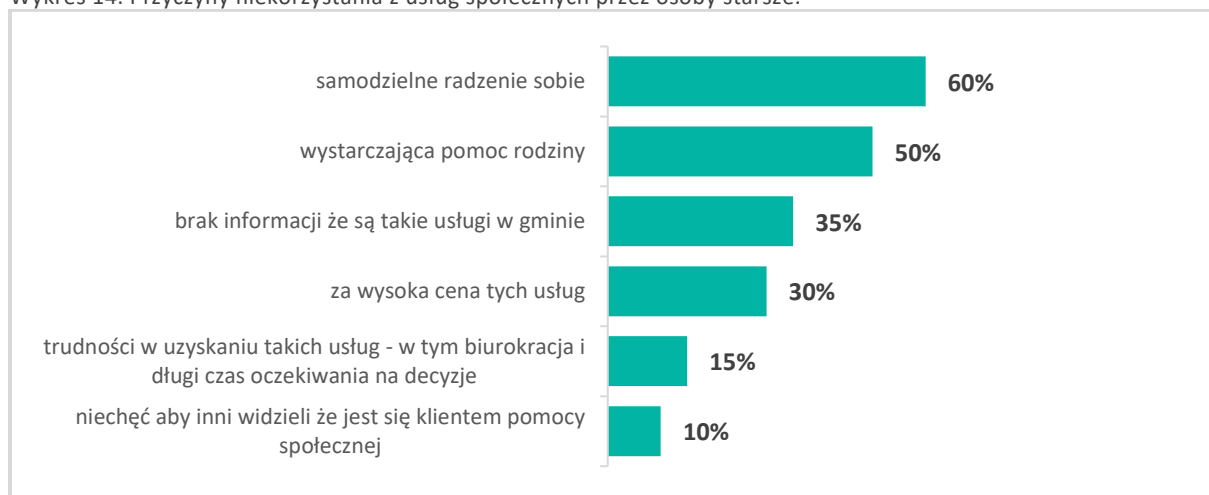
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Mieszkańcy gminy Kowala korzystający z usług społecznych są z nich zadowoleni (55% zadowolonych do 9% niezadowolonych).

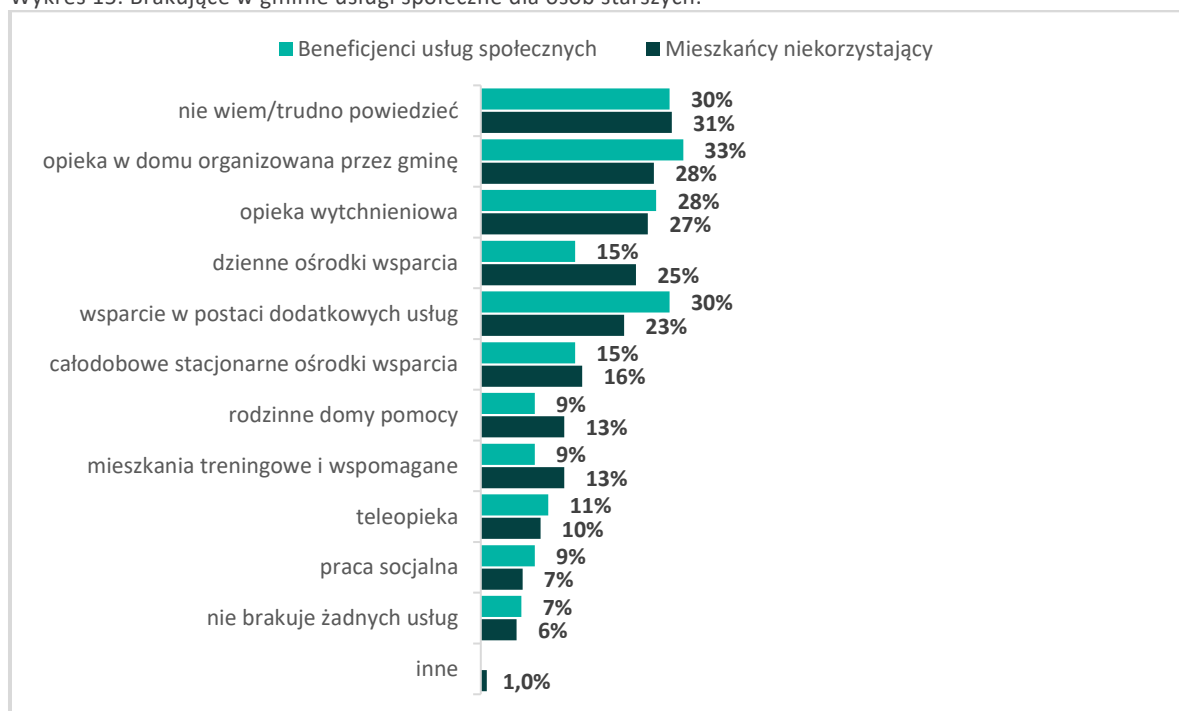
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby starsze, które nie były objęte usługami społecznymi, jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały głównie, że: radzą sobie samodzielnie (60% ankietowanych), wystarcza im pomoc rodziny (50% ankietowanych), brak jest informacji o takich usługach w gminie (35% ankietowanych).

Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

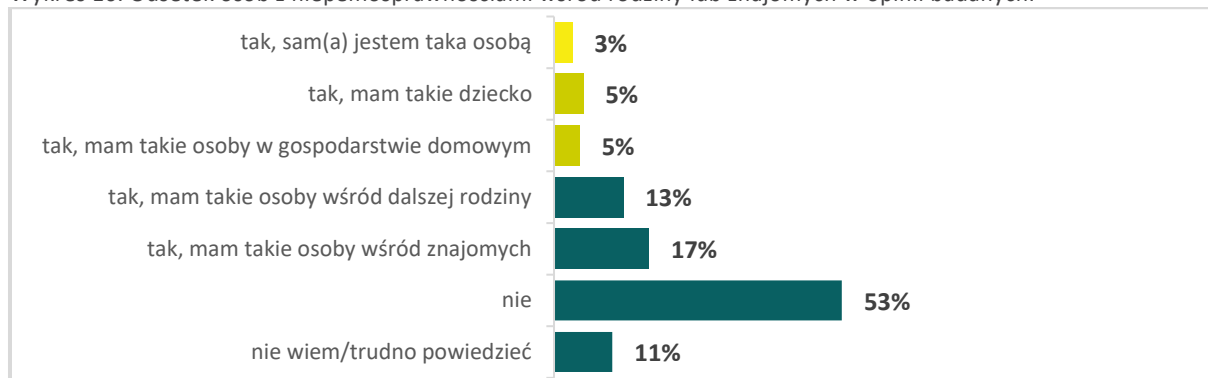
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób starszych to:

- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- wsparcie w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- dzielnne ośrodki wsparcia.

2. Usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami (w tym dzieci)

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób z niepełnosprawnościami.

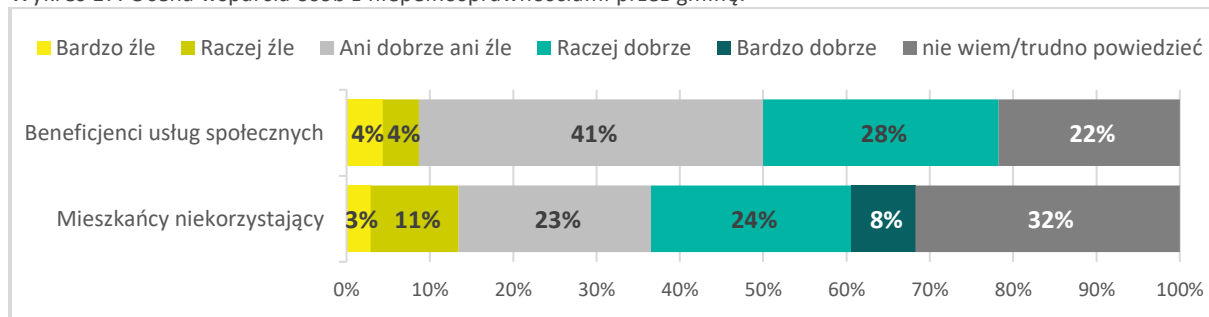
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Kowala 3% badanych stanowiły osoby z niepełnosprawnościami. Dodatkowo 5% badanych przyznało, że jest rodzicem dziecka z niepełnosprawnością, 5% badanych ma takie osoby w gospodarstwie domowym natomiast 17% badanych ma takie osoby wśród znajomych.

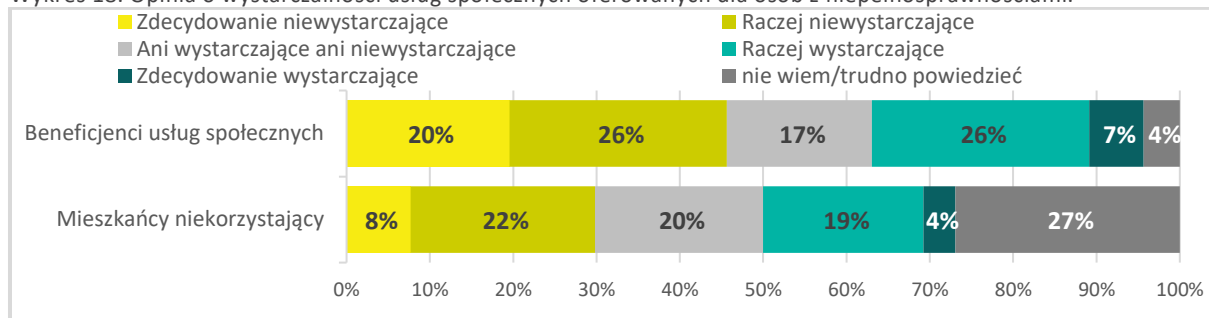
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestniczących w badaniu mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Kowala dobrze wspiera osoby z niepełnosprawnościami (28% beneficjentów usług społecznych, 32% niekorzystających z nich).

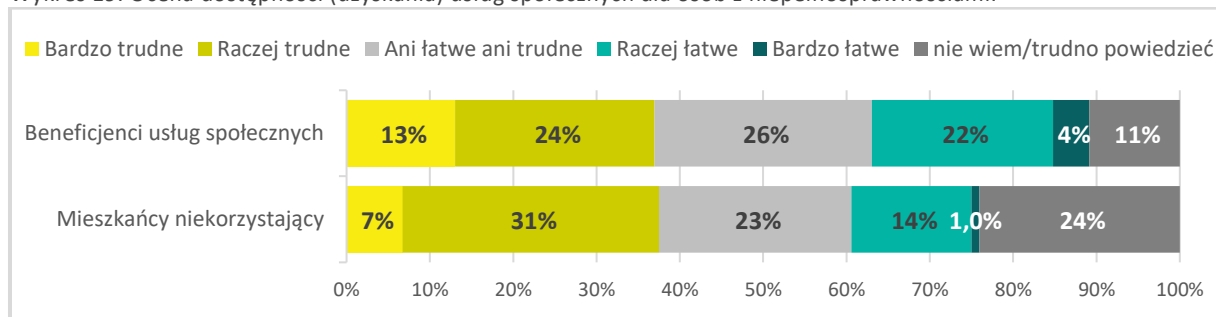
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród badanych mieszkańców przeważa opinia, że usługi oferowane przez gminę Kowala dla osób z niepełnosprawnościami są niewystarczające (46% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

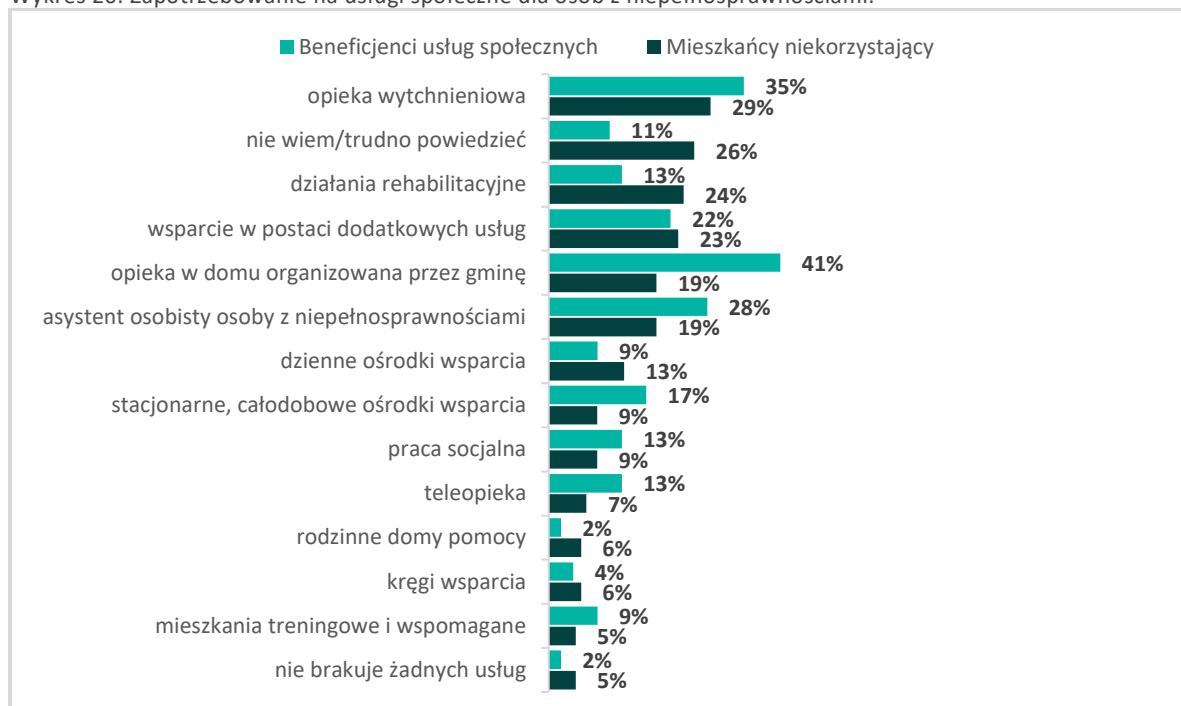
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami na terenie gminy Kowala jest trudne (37% beneficjentów usług społecznych, 38% niekorzystających z nich).

Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami.

Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.

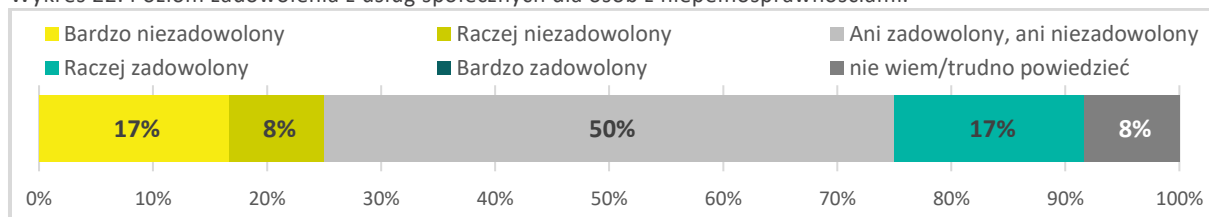

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani uznali, że w ciągu ostatnich 3 lat w gminie Kowala osoby z niepełnosprawnościami najczęściej korzystały z następujących usług:

- wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieki wytchnieniowej)
- usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę
- wsparcia w postaci dodatkowych usług (np. w formie dożywiania lub w zakresie transportu, dowozu)
- mieszkań treningowych i wspomaganych.

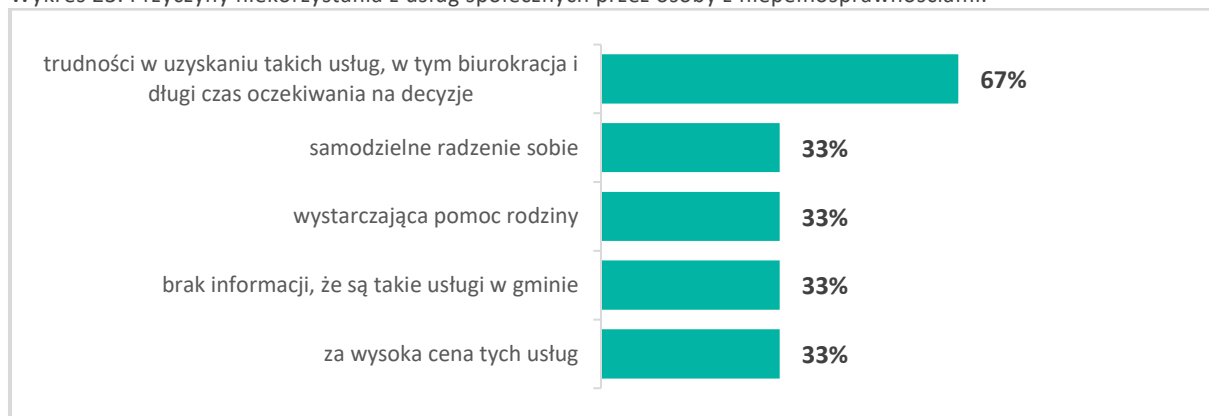
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani mieszkańcy gminy Kowala, korzystający z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami stwierdzili, że w większości są z nich niezadowoleni (25% niezadowolonych do 17% zadowolonych).

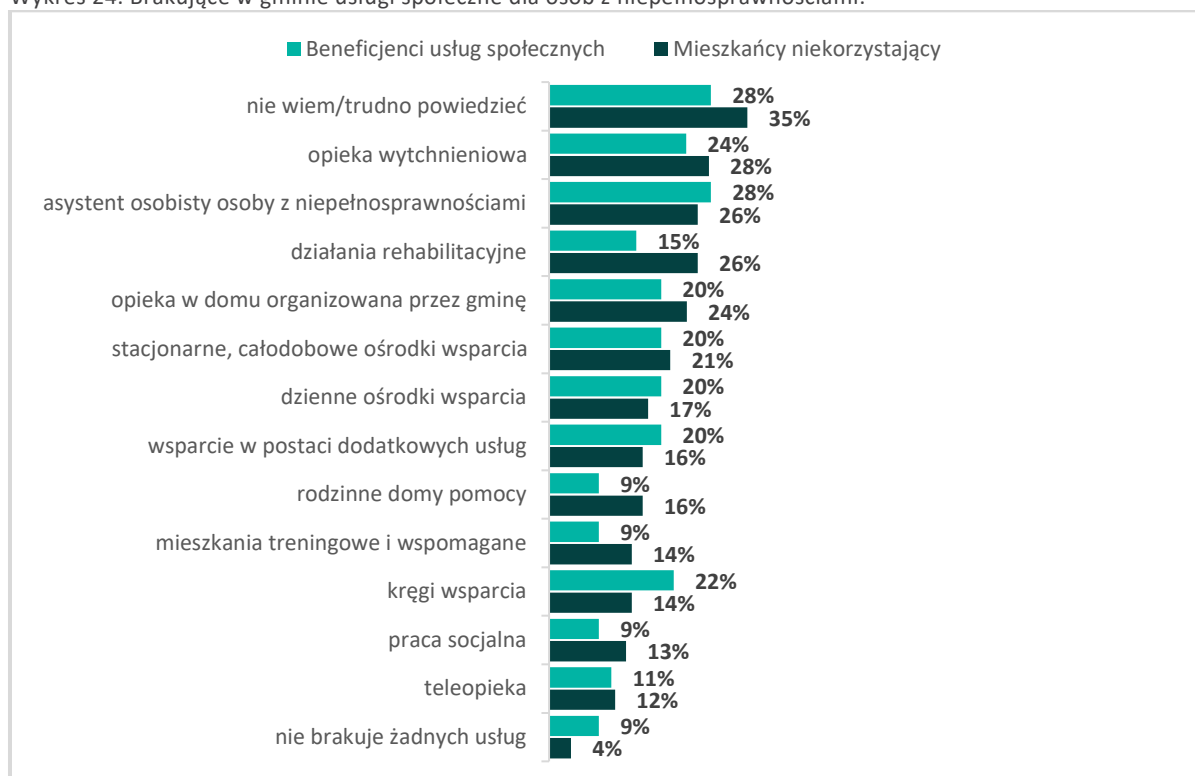
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z niepełnosprawnościami, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich wskazywały na: na trudności w uzyskaniu dostępu do takich usług, w tym: biurokracja i długi czas oczekiwania na decyzje (67% badanych), a także na radzenie sobie samodzielnie, wystarczającą pomoc rodziny, brak informacji o świadczeniu takich usług w gminie oraz zbyt wysoką ceną takich usług (po 33% badanych).

Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

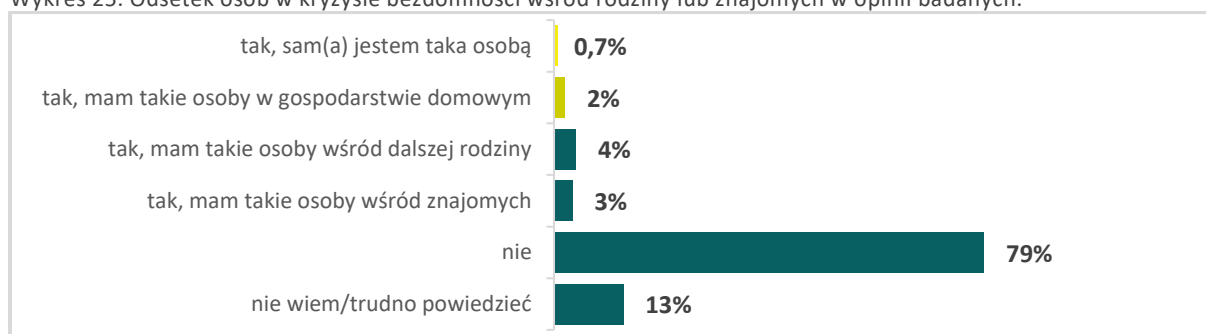
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami to:

- asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane przez gminę
- działania rehabilitacyjne.

3. Usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie bezdomności.

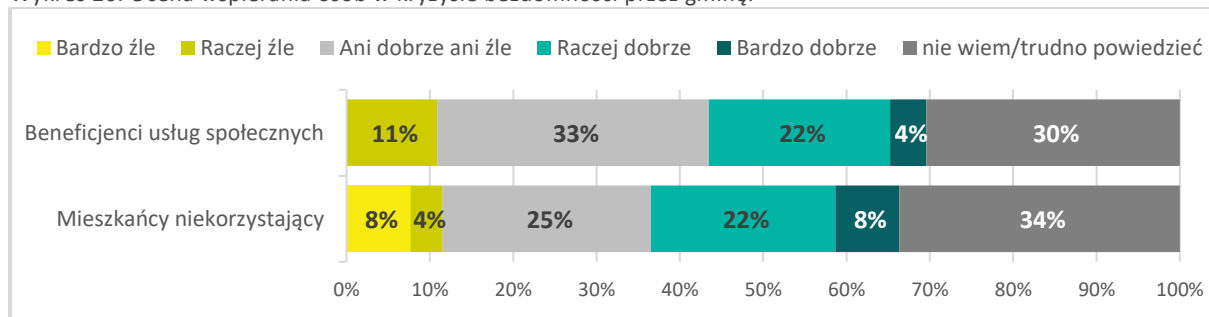
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Kowala niespełna 1% stanowiły osoby w kryzysie bezdomności. Dodatkowo 2% badanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 4% badanych ma takie osoby wśród dalszej rodziny, natomiast 3% badanych wskazało na takie osoby wśród znajomych.

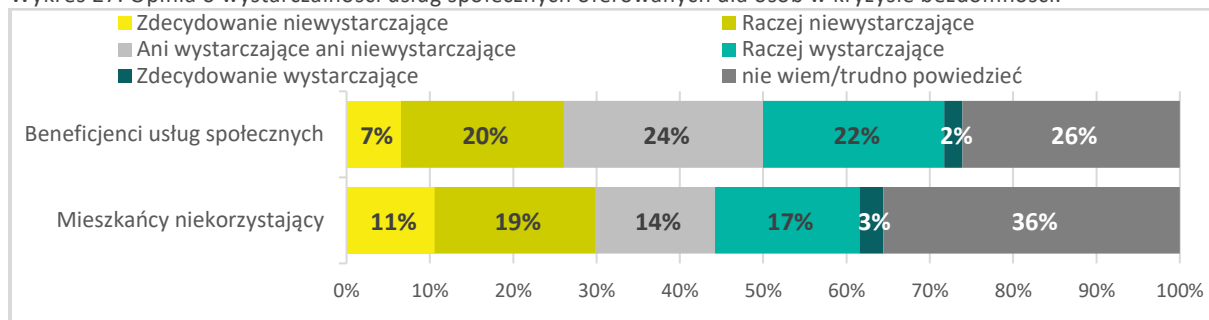
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Kowala dobrze wspiera osoby w kryzysie bezdomności (26% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

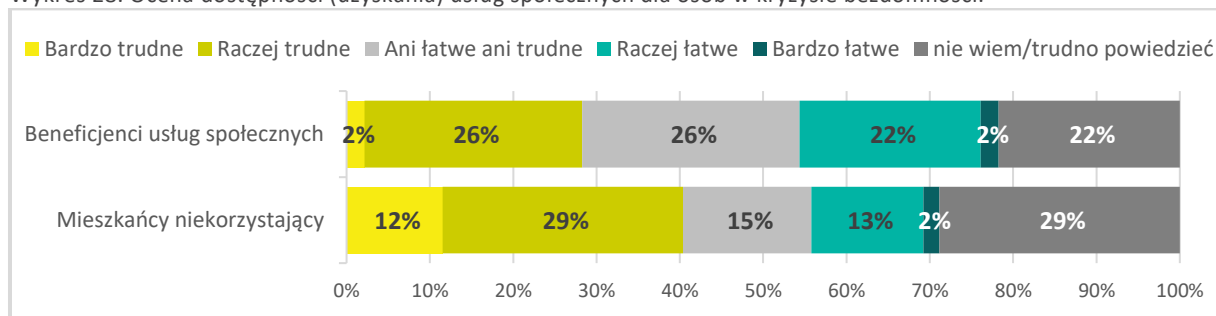
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Ankietowani wskazali także, że usługi oferowane osobom w kryzysie bezdomności przez gminę Kowala są niewystarczające (27% beneficjentów usług społecznych, 30% niekorzystających z nich).

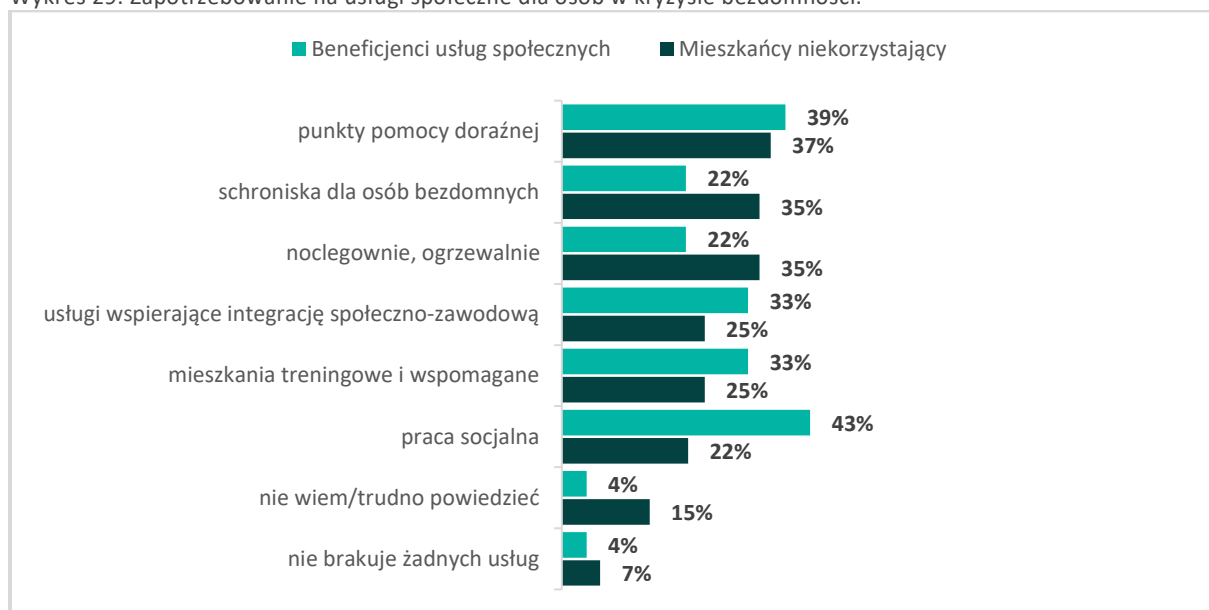
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności na terenie gminy Kowala jest trudne (28% beneficjentów usług społecznych, 41% niekorzystających z nich).

Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.

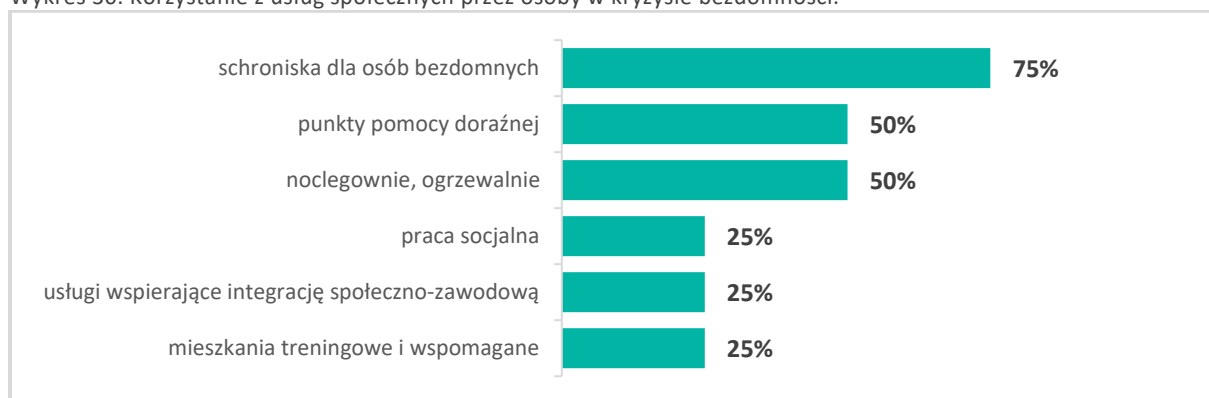

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności to:

- punkty pomocy doraźnej
- schroniska dla osób bezdomnych
- noclegownie, ogrzewalnie
- praca socjalna z osobami pozostającymi w kryzysie bezdomności.

Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności.

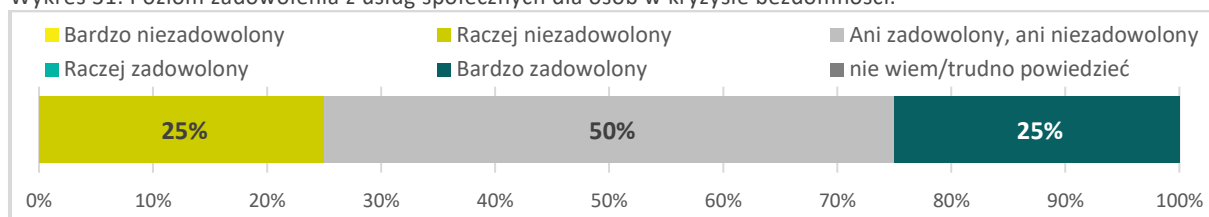

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat osoby w kryzysie bezdomności z terenu gminy Kowala najczęściej korzystały z następujących usług:

- schronisk dla osób bezdomnych
- punktów pomocy doraźnej
- noclegowni, ogrzewalni.

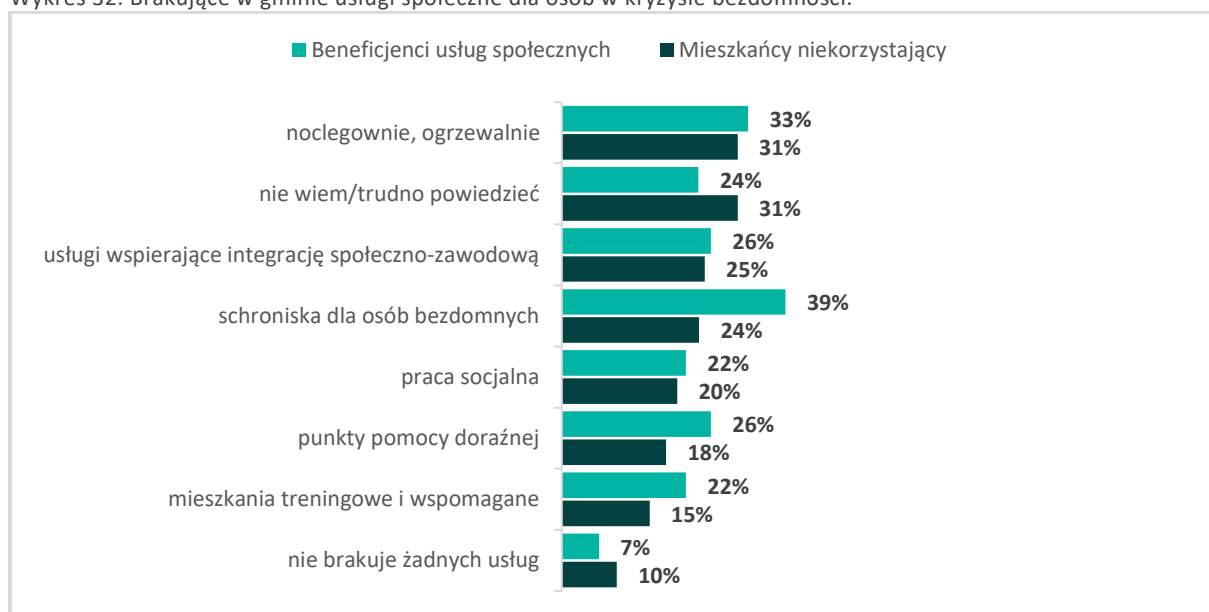
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby w kryzysie bezdomności korzystające z usług społecznych wyraziły opinię, że są z nich w takim samym stopniu zadowolone co niezadowolone.

Wykres 32. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

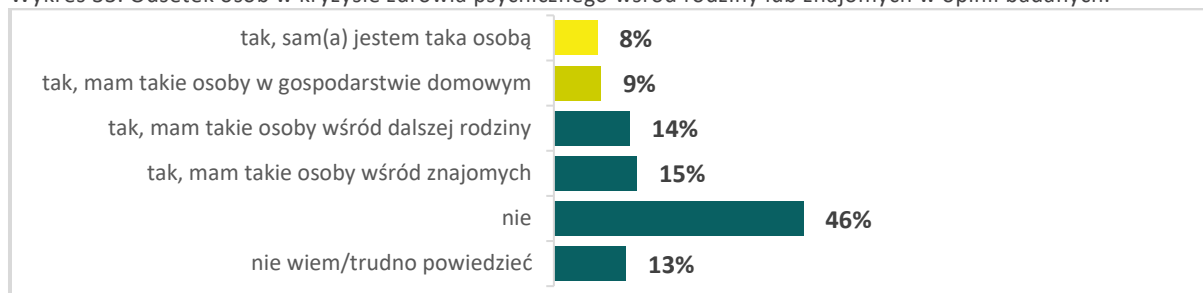
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy Kowala najbardziej brakuje następujących usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności:

- noclegowni, ogrzewalni
- schronisk dla osób bezdomnych
- usług wspierających integrację społeczno-zawodową osób w kryzysie bezdomności.

4. Usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

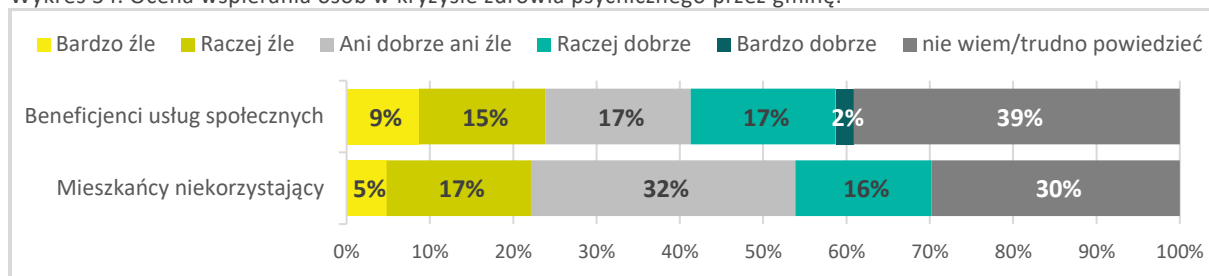
Wykres 33. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców 8% stanowiły osoby w kryzysie zdrowia psychicznego. Dodatkowo 9% ankietowanych przyznało, że ma takie osoby w gospodarstwie domowym, 14% uczestników badania przyznało, że ma takie osoby wśród dalszej rodziny, a 15% badanych wśród znajomych.

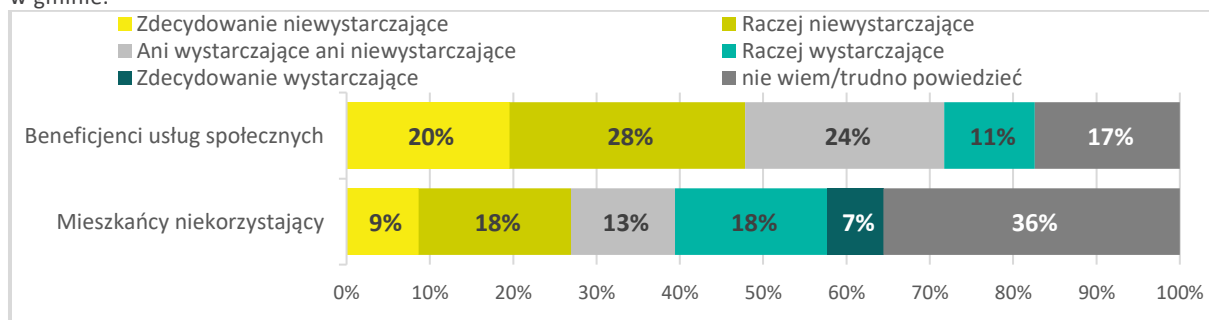
Wykres 34. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców przeważa zdanie, że gmina Kowala źle wspiera osoby w kryzysie zdrowia psychicznego (24% beneficjentów usług społecznych, 22% niekorzystających z nich).

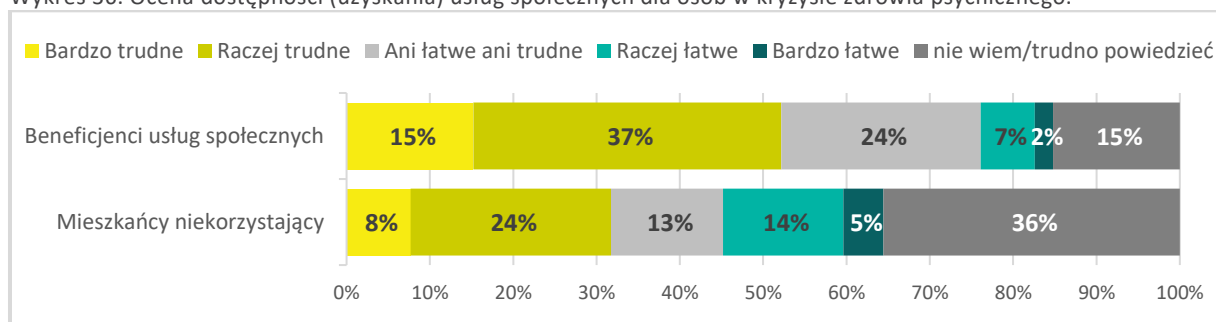
Wykres 35. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Uczestniczący w badaniu mieszkańcy stwierdzili, że usługi oferowane osobom w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę Kowala są niewystarczające (48% beneficjentów usług społecznych, 27% niekorzystających z nich).

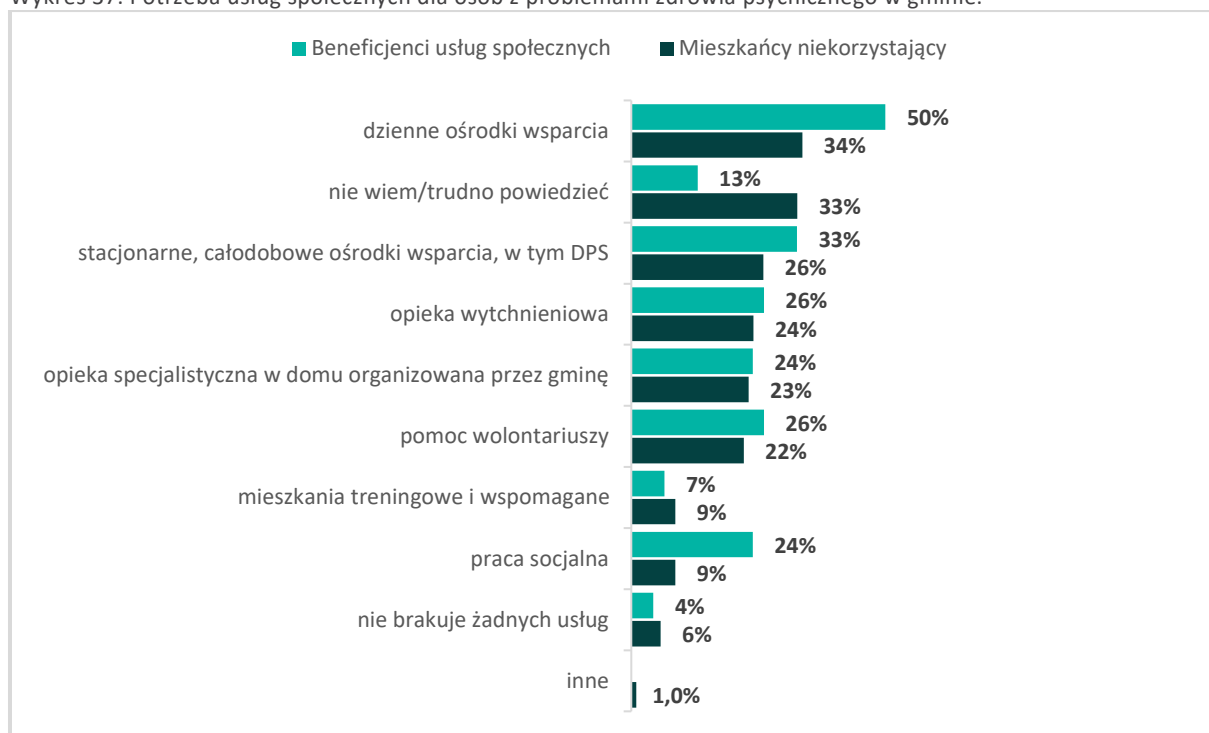
Wykres 36. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród ankietowanych mieszkańców przeważa zdanie, że uzyskanie usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego na terenie gminy Kowala jest trudne (52% beneficjentów usług społecznych, 32% niekorzystających z nich).

Wykres 37. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa).

Wykres 38. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

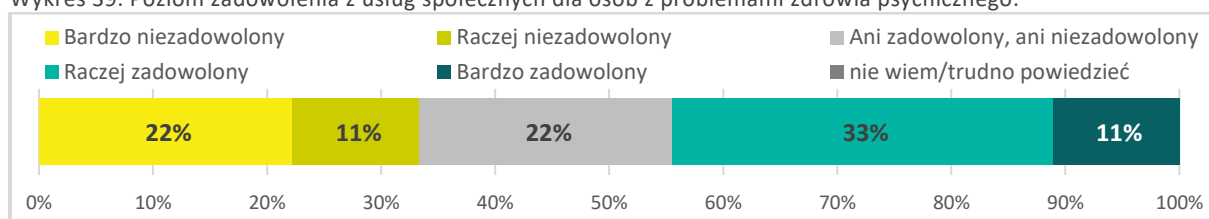

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat osoby w kryzysie zdrowia psychicznego z terenu gminy Kowala najczęściej korzystały z następujących usług:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- dziennych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

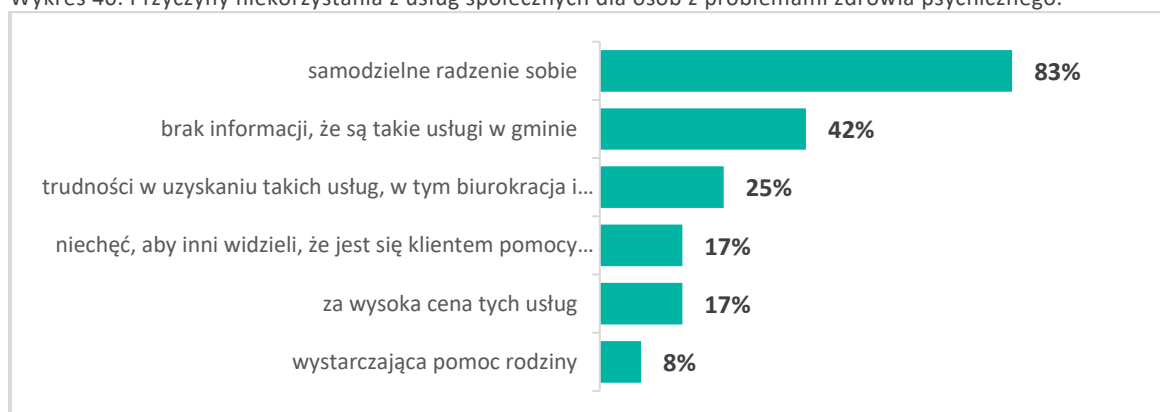
Wykres 39. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gminy Kowala korzystających z usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego większość wyraziła swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (44% zadowolonych do 33% niezadowolonych).

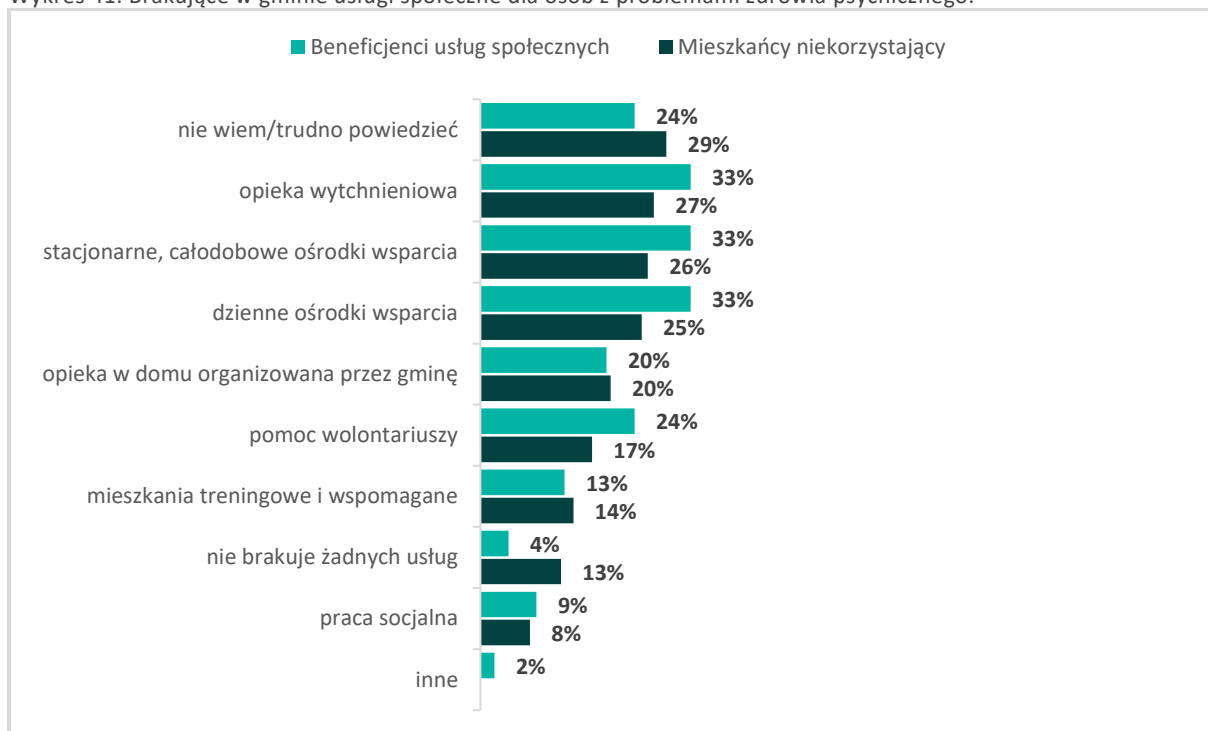
Wykres 40. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Osoby z problemami zdrowia psychicznego, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: samodzielne radzenie sobie (83% badanych) oraz brak informacji, że takie usługi są świadczone w gminie (42% badanych).

Wykres 41. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

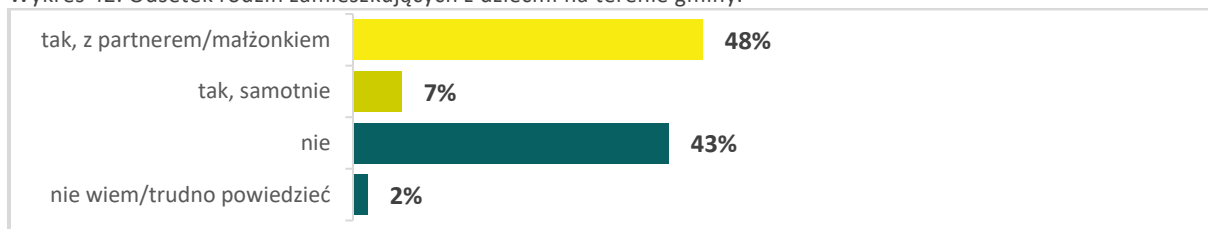
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy Kowala najbardziej brakujące usługi społeczne dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego to:

- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- stacjonarne, całodobowe ośrodki wsparcia
- dzienne ośrodki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

5. Usługi społeczne dla rodzin z dziećmi

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych usługach społecznych i zapotrzebowaniu na nie dla rodzin z dziećmi.

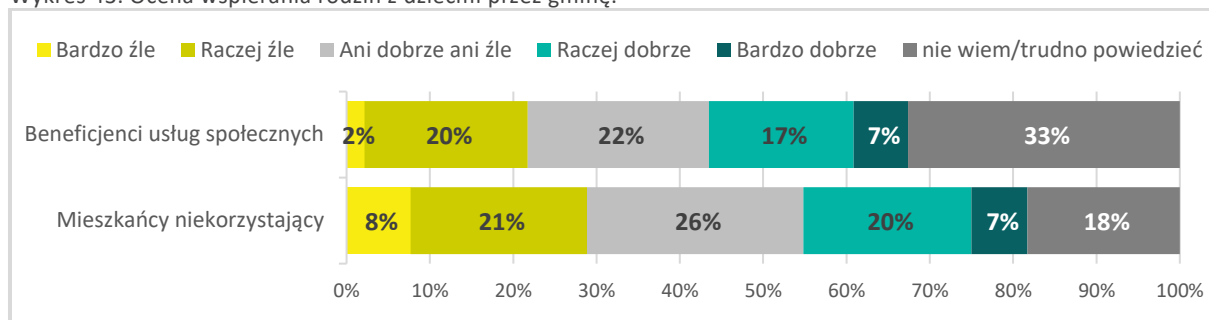
Wykres 42. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród badanych mieszkańców gminy Kowala 48% ankietowanych stanowiły rodziny z dziećmi. Dodatkowo 7% uczestników badania przyznało, że mieszka samotnie z dziećmi, natomiast 43% badanych nie posiada dzieci.

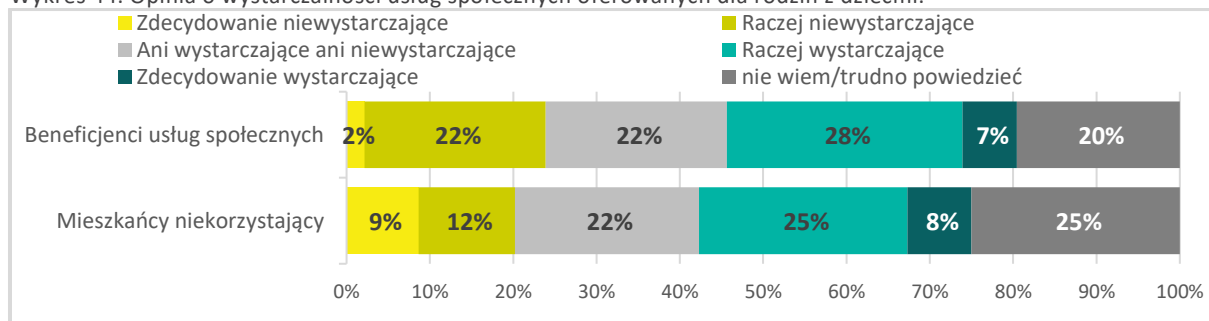
Wykres 43. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia badanych na temat wsparcia rodzin z dziećmi przez gminę Kowala jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych nieco częściej przyznają, że gmina Kowala dobrze wspiera takie rodziny (24% badanych uważa, że dobrze wspiera, a 22% badanych, że źle wspiera). Natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych są przeciwnego zdania; (29% badanych uważa, że gmina źle wspiera, a 27% badanych, że dobrze wspiera rodziny z dziećmi).

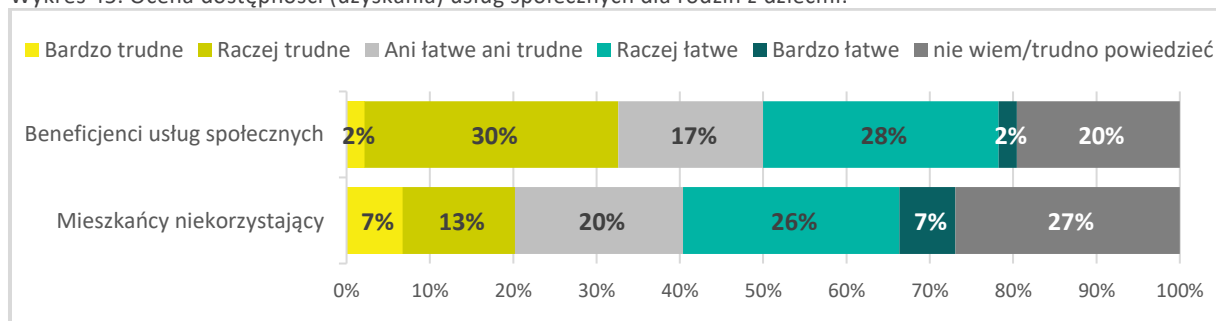
Wykres 44. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród uczestników procesu badawczego przeważa opinia, że usługi oferowane rodzinom z dziećmi przez gminę Kowala są wystarczające (35% beneficjentów usług społecznych, 33% niekorzystających z nich).

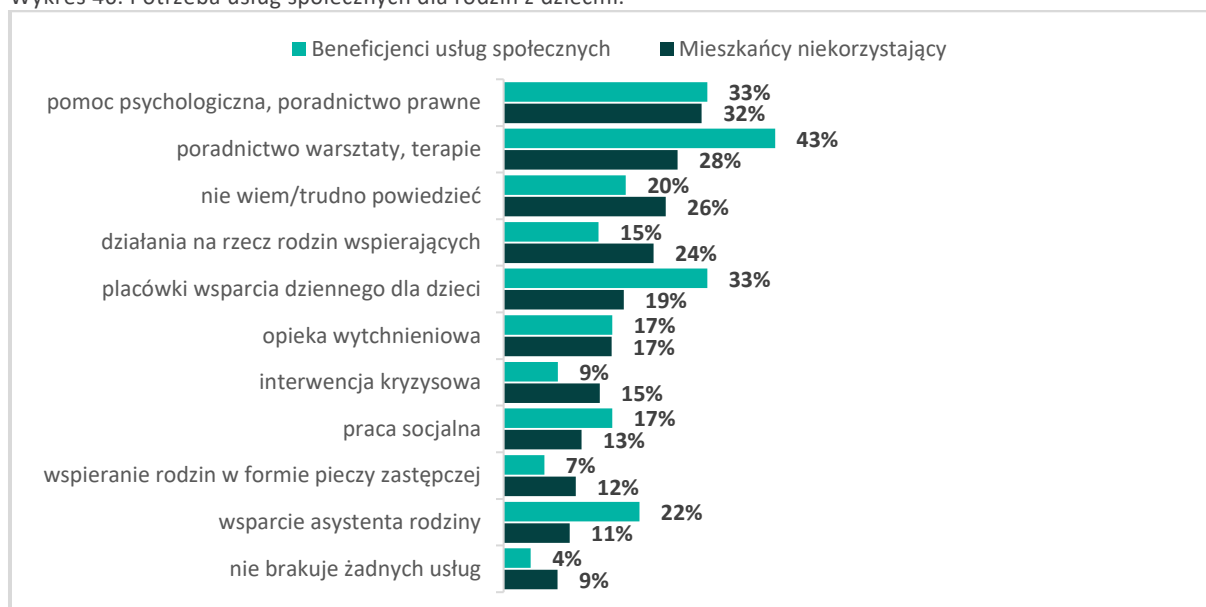
Wykres 45. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Opinia o stopniu trudności w uzyskaniu usług społecznych dla rodzin z dziećmi na terenie gminy Kowala jest podzielona. Beneficjenci usług społecznych nieco częściej przyznają, że uzyskanie ww. usług jest trudne (32% badanych) niż jest łatwe (30% badanych). Natomiast mieszkańcy niekorzystający z usług społecznych mają odwrotne zdanie (33% badanych uznało, że uzyskanie usług jest łatwe, a 20% badanych, że jest trudne).

Wykres 46. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

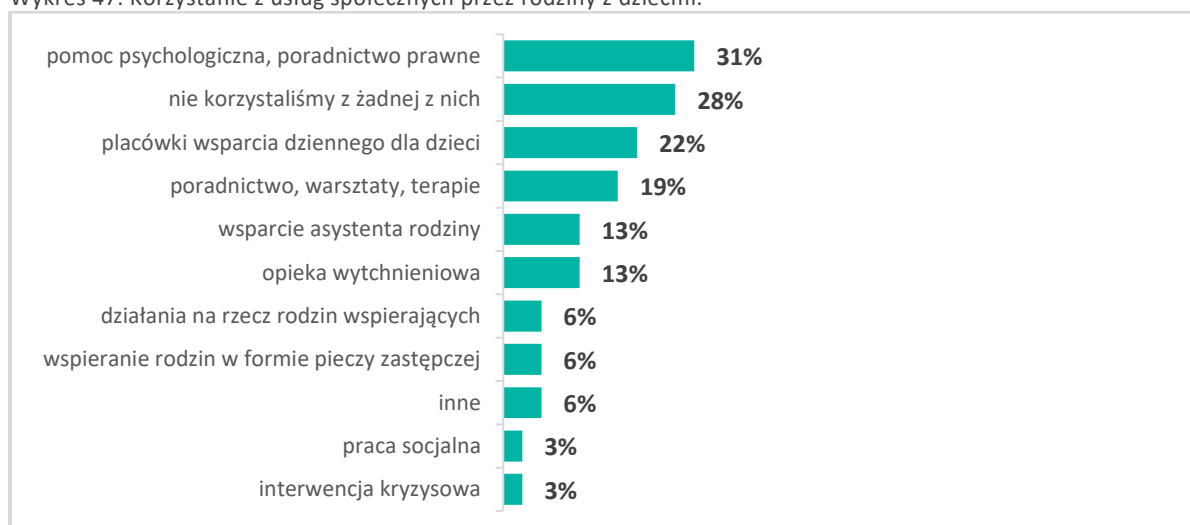

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W opinii mieszkańców gminy Kowala najbardziej potrzebne usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- poradnictwo, warsztaty, terapie
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci.

Wykres 47. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.

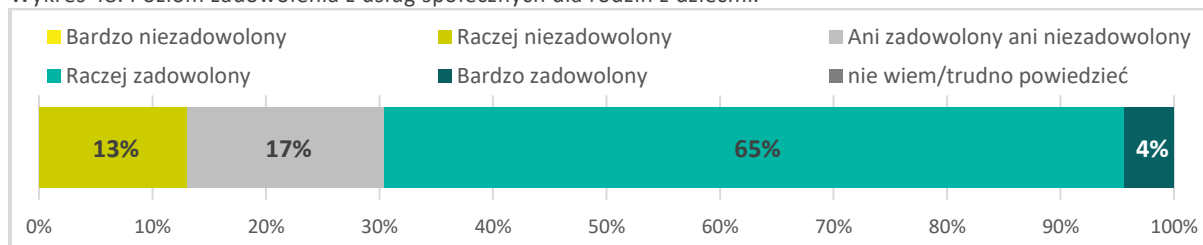

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Z analizy materiału badawczego wynika, że w ciągu ostatnich 3 lat rodziny z dziećmi z terenu gminy Kowala najczęściej korzystały z następujących usług:

- pomocy psychologicznej, poradnictwa prawnego
- placówek wsparcia dziennego dla dzieci
- poradnictwa, warsztatów, terapii.

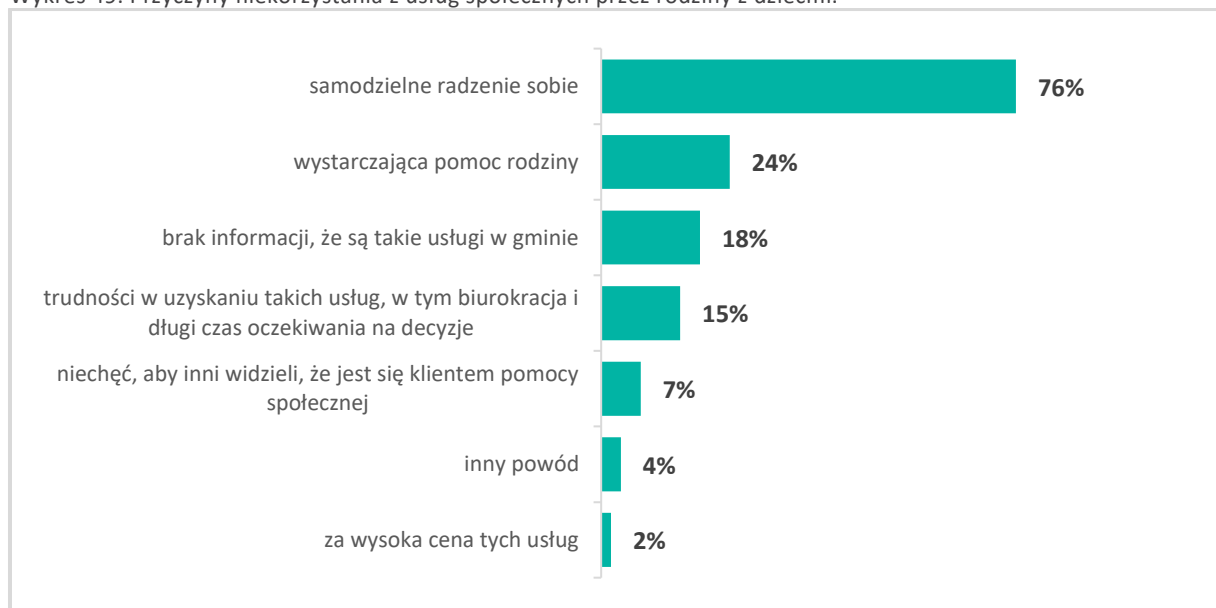
Wykres 48. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pośród ankietowanych z terenu gminy Kowala korzystających z usług społecznych dla rodzin z dziećmi większość wyraziła swoje zadowolenie z poziomu ich świadczenia (69% zadowolonych do 13% niezadowolonych).

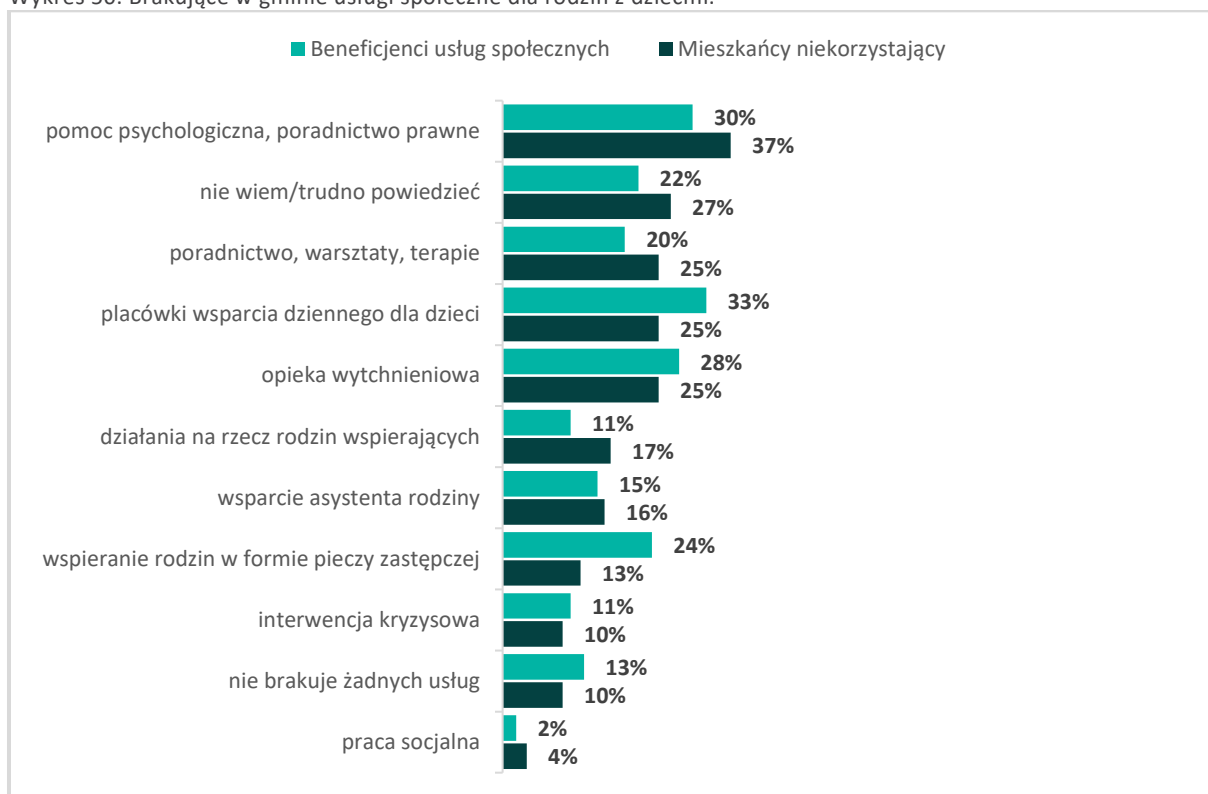
Wykres 49. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Rodziny z dziećmi, które nie były objęte usługami społecznymi jako przyczynę niekorzystania z nich głównie wskazywały na: radzenie sobie samodzielne z problemami (76% badanych) oraz wystarczającą pomoc rodziny (24% badanych).

Wykres 50. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

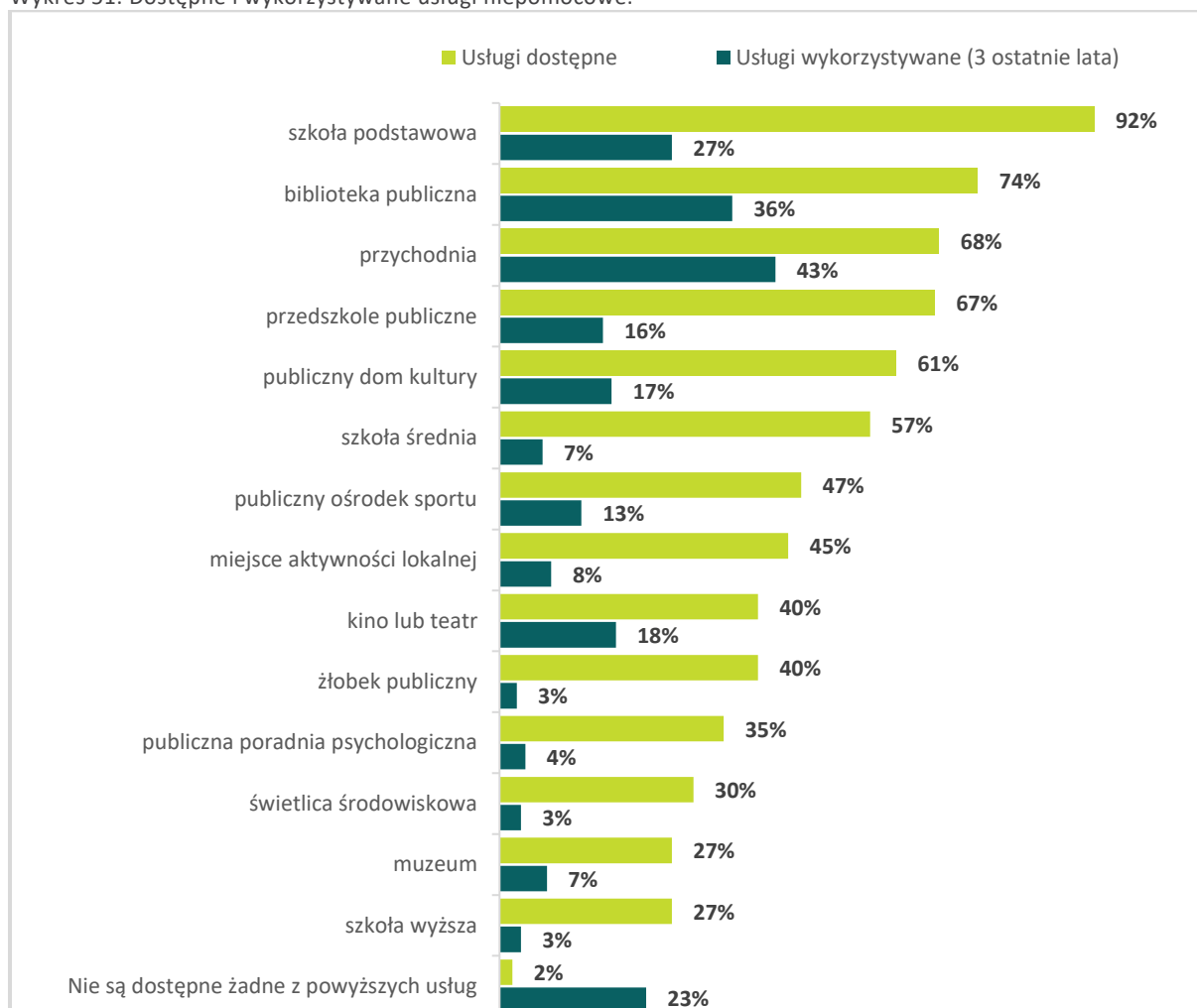
Zdaniem beneficjentów usług społecznych i pozostałych mieszkańców gminy najbardziej brakujące usługi społeczne dla rodzin z dziećmi to:

- pomoc psychologiczna, poradnictwo prawne
- placówki wsparcia dziennego dla dzieci
- wsparcie dla członków rodzin lub opiekunów służące ich odciążeniu (tzw. opieka wytchnieniowa)
- poradnictwo, warsztaty, terapie.

6. Usługi niepomocowe dostępne w gminie

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o realizowanych na jej terenie usługach niepomocowych.

Wykres 51. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem mieszkańców gminy Kowala na jej terenie są dostępne różne niepomocowe usługi społeczne. Najczęściej wskazywane to:

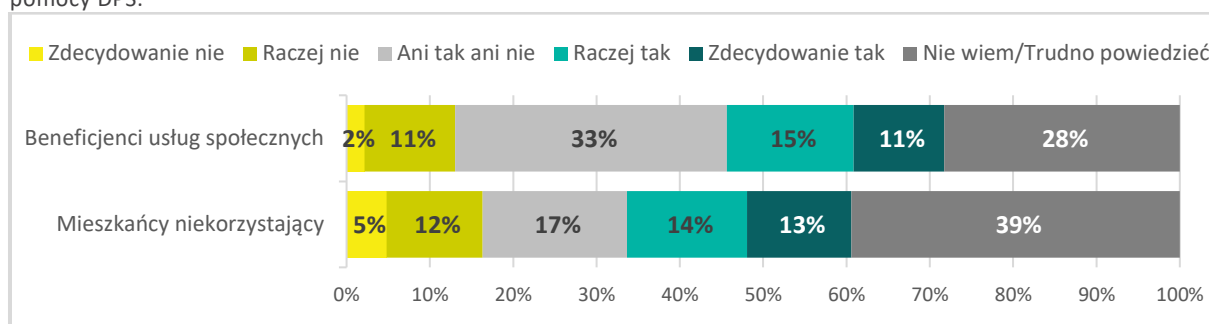
- szkoła podstawowa (92% ankietowanych)
- biblioteka publiczna (74% ankietowanych)
- przychodnia (68% ankietowanych)
- przedszkole publiczne (67% ankietowanych)
- publiczny dom kultury (61% ankietowanych)
- szkoła średnia (57% ankietowanych).

Natomiast najczęściej wykorzystywaną w ciągu ostatnich 3 lat usługą społeczną według respondentów jest przychodnia (43% badanych) oraz biblioteka (36% badanych).

7. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu dotyczącym opinii mieszkańców gminy Kowala o potrzebie zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych.

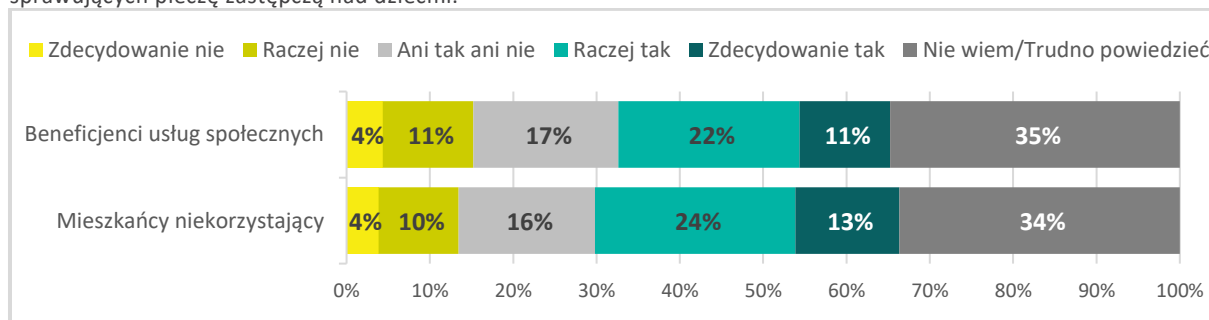
Wykres 52. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Kowala przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które potrzebują wsparcia w postaci umieszczenia ich w domu pomocy społecznej wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (26% beneficjentów usług społecznych, 27% niekorzystających z nich).

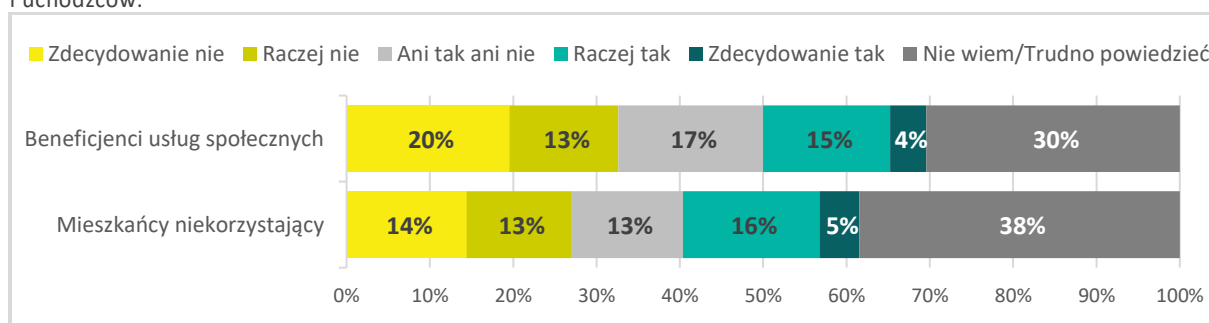
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Kowala przeważała opinia, że usługi społeczne dla osób, które sprawują pieczę zastępczą nad dziećmi wymagają większego zaangażowania się instytucji powiatowych (33% beneficjentów usług społecznych, 37% niekorzystających z nich).

Wykres 54. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wśród mieszkańców gminy Kowala w przypadku większego zaangażowania się instytucji powiatowych w usługi społeczne dla cudzoziemców i uchodźców przeważała opinia, że nie należy wzmacniać takich działań (33% beneficjentów usług społecznych, 27% niekorzystających z nich).

ROZDZIAŁ III

DIAGNOZA USŁUG SPOŁECZNYCH – WNIOSKI Z BADANIA ANKIETOWEGO INSTYTUCJI ŚWIADCZĄCYCH USŁUGI SPOŁECZNE W GMINIE KOWAŁA

I. Metodologia badania ankietowego oraz charakterystyka grupy badawczej

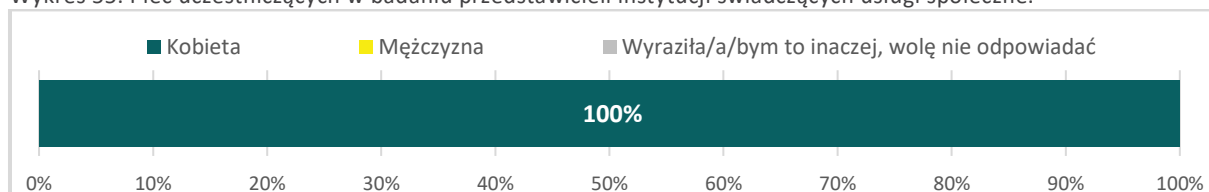
1. Metodologia badania

W ramach niniejszej diagnozy zostało również przeprowadzone przez firmy IBC oraz CBM Indicator we współpracy z MCPS badanie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w województwie mazowieckim. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone w lutym i marcu 2025 roku za pomocą kwestionariusza ankietowego skierowanego do przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne. W badaniu zostało zastosowane podejście mieszane (mixed mode) obejmujące trzy techniki zbierania danych: CAWI (ankieta online), CATI (wywiady telefoniczne) oraz CAPI (wywiady bezpośrednie). **W gminie Kowala przeprowadzono 2 wywiady z przedstawicielami ww. instytucji** (część pytań ze względu na ich tematykę została zadana mniejszej, dedykowanej grupie przedstawicieli instytucji). Liczebność jest zbyt mała do wykonania analiz ilościowych ($n < 30$), dlatego dane mają charakter jakościowy.

2. Charakterystyka grupy badawczej

Poniżej prezentujemy charakterystykę grupy badawczej w zakresie następujących zmiennych: płci, wieku, stanowiska, stażu pracy, podmiotu prowadzącego, nazwy instytucji. Grupa ta uczestniczyła w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne i zdrowotne w zakresie podejścia instytucji do rozwoju świadczonych usług społecznych w gminie Kowala.

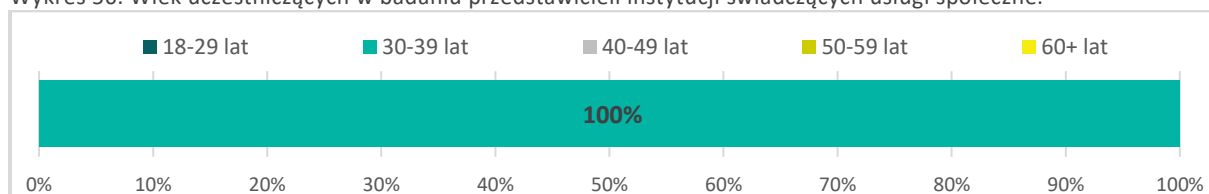
Wykres 55. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przedmiotowym badaniu kobiety stanowiły 100% badanych.

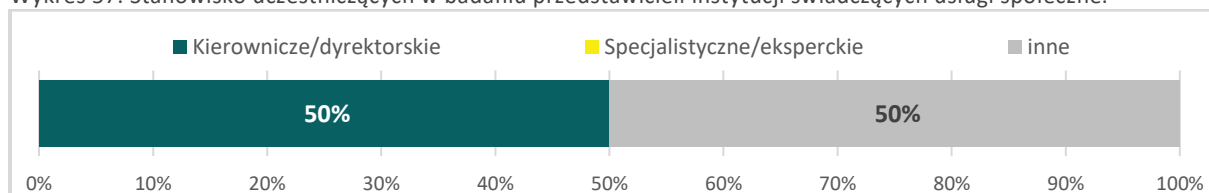
Wykres 56. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku wieku respondentów reprezentowali oni osoby w wieku 30-39 lat.

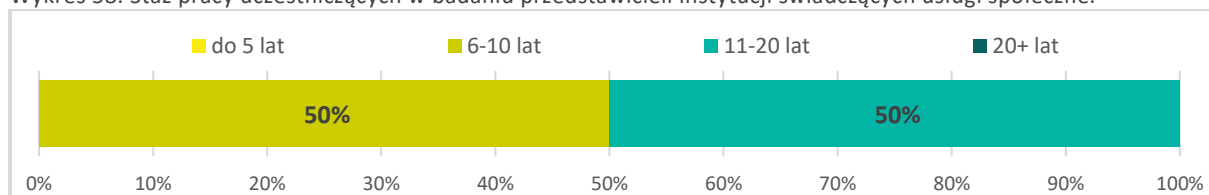
Wykres 57. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stanowiska respondentów reprezentowali oni kierowników dyrektorów oraz inne stanowiska.

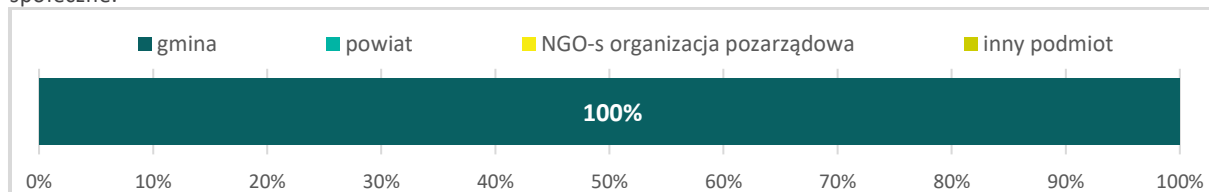
Wykres 58. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku stażu pracy respondentów reprezentowali oni dwie grupy doświadczenia: 6-10 lat oraz 11-20 lat.

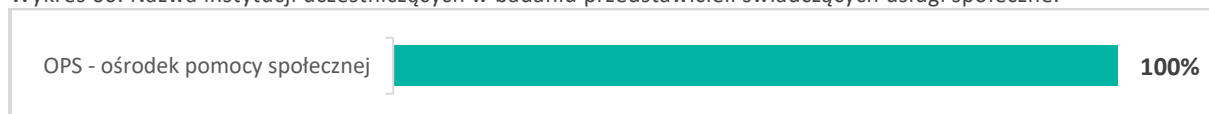
Wykres 59. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku podmiotu prowadzącego dla instytucji uczestniczących w badaniu został zidentyfikowany tylko jeden podmiot i była to gmina.

Wykres 60. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne.

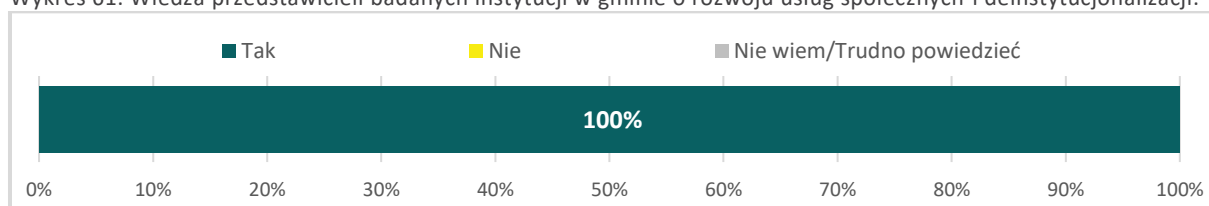
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W przypadku nazwy instytucji uczestniczących w badaniu zostały zidentyfikowany jeden podmiot i był to ośrodek pomocy społecznej.

II. Opinie przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne w gminie w zakresie rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne w zakresie ich podejścia do rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Wykres 61. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wszyscy przedstawiciele badanych instytucji w gminie mają wiedzę o rozwoju środowiskowych usług społecznych określaną pojęciem deinstytucjonalizacji.

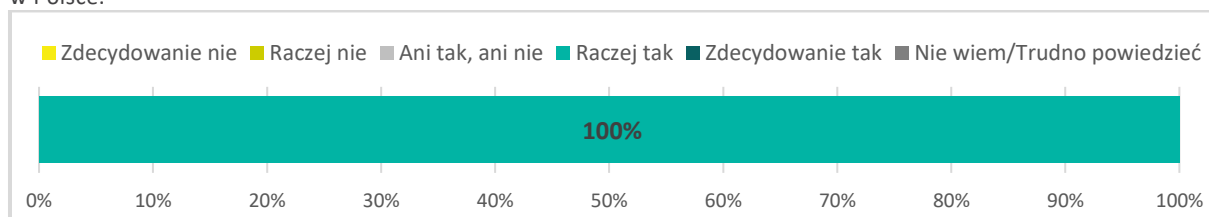
Wykres 62. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Deinstytucjonalizacja praktyk pomocowych to proces przechodzenia od organizowania wsparcia opartego na rozwiązaniach zakładowych, w których kluczową rolę odgrywają placówki całodobowe długookresowego pobytu, do organizowania wsparcia w sposób środowiskowy, z wykorzystaniem infrastruktury usług społecznych i innych zasobów społeczności lokalnych (M. Rymśa, 2022). Ta definicja jest zrozumiała dla wszystkich respondentów uczestniczących w badaniu.

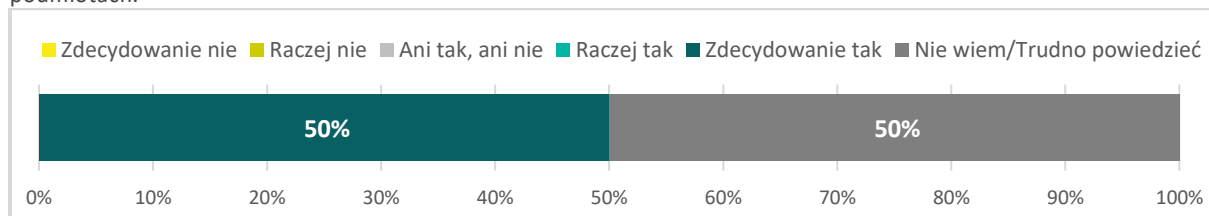
Wykres 63. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wszyscy przedstawiciele badanych instytucji podzielają zdanie, że rozwój środowiskowych usług społecznych, czyli deinstytucjonalizacja jest słusznym kierunkiem rozwoju polityki społecznej w Polsce.

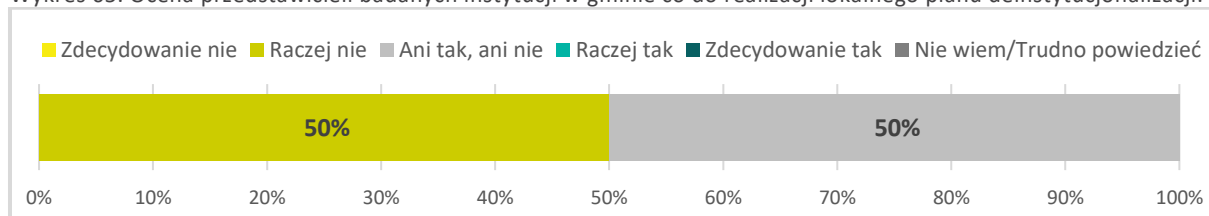
Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeden z dwóch przedstawicieli instytucji przyznaje, że ich podopieczni i personel wyrażali potrzebę rozwoju środowiskowych usług społecznych w tych podmiotach.

Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji.

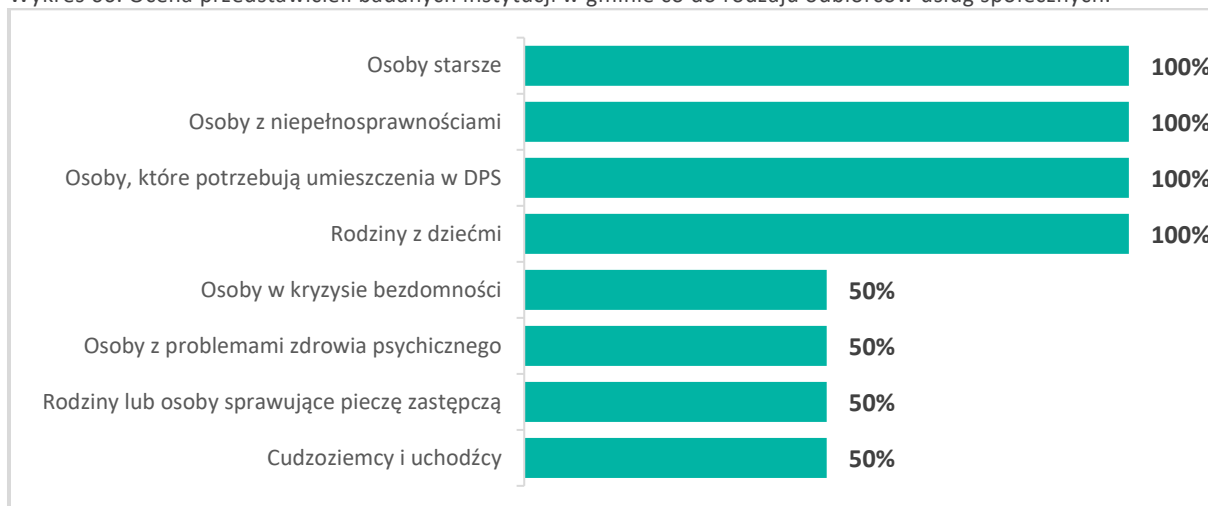
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

W żadnej z badanych instytucji zlokalizowanych w gminie Kowala, w opinii jej przedstawicieli, lokalny plan deinstytucjonalizacji usług społecznych nie jest realizowany.

III. Analiza usług społecznych prowadzonych dla poszczególnych grup beneficjentów w badanych instytucjach, ich problemy w rozwoju i gotowości do świadczenia usług społecznych

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne dla poszczególnych grup beneficjentów, a także problemy w rozwoju i gotowości podmiotów do rozwoju tych usług.

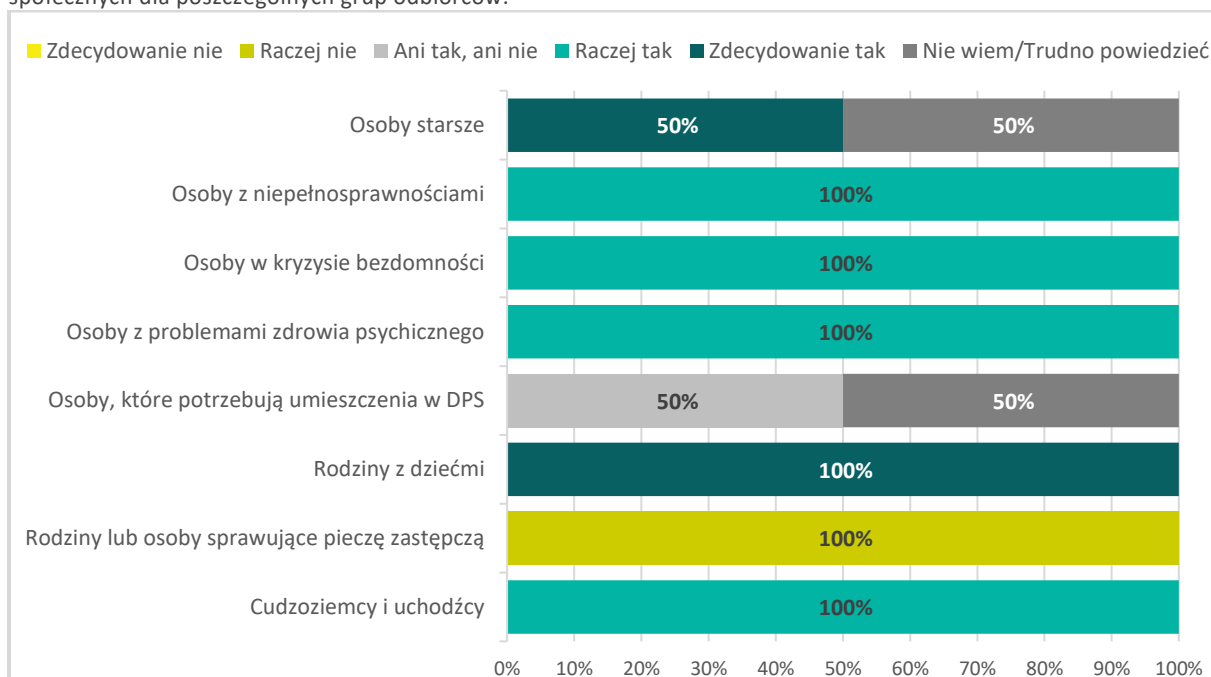
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Badane instytucje świadczą usługi społeczne głównie dla następujących grup: osoby starsze, osoby z niepełnosprawnościami, osoby, które potrzebują umieszczenia w DPS oraz rodziny z dziećmi.

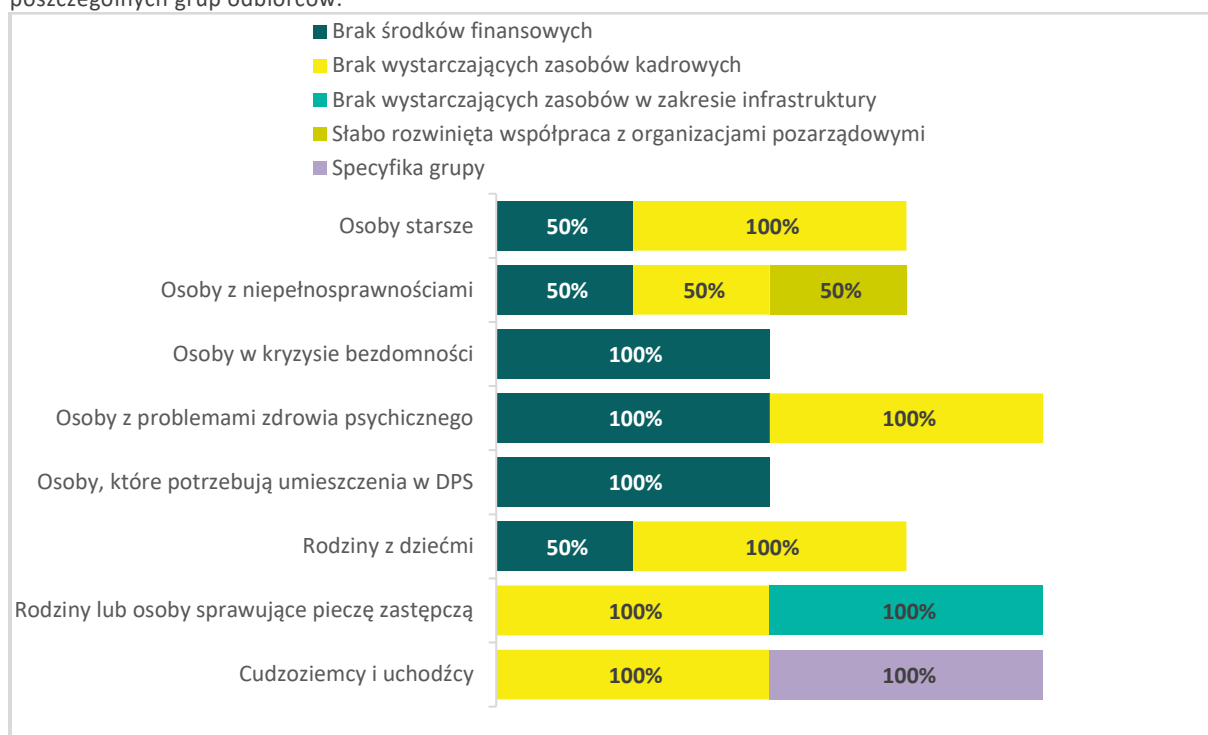
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem pracowników badanych instytucji przede wszystkim pożądanym jest w nich rozwój usług społecznych dla następujących grup odbiorców: rodziny z dziećmi, osoby w kryzysie zdrowia psychicznego, osoby z niepełnosprawnościami, osoby w kryzysie bezdomności oraz cudzoziemcy i uchodźcy (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

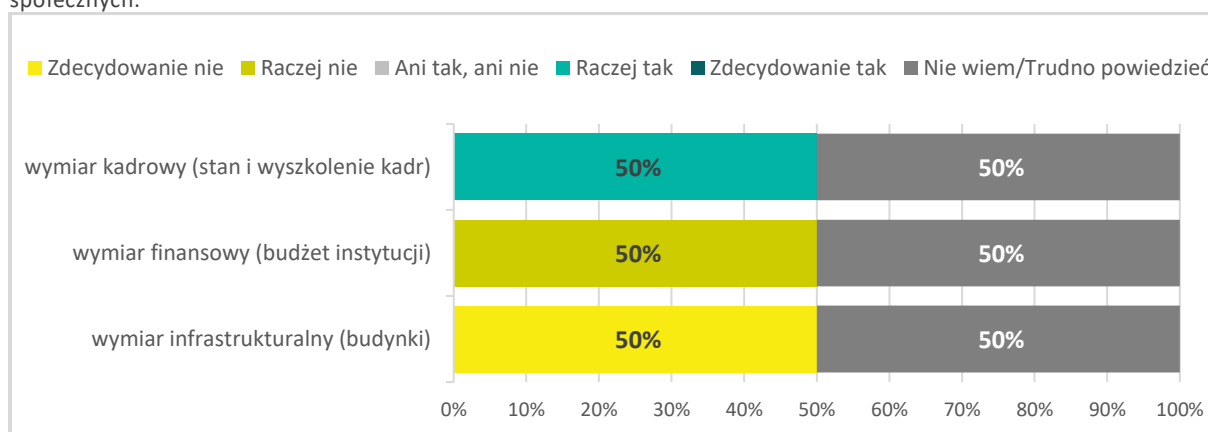
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Główne bariery w rozwoju usług społecznych zgłaszane przez przedstawicieli badanych instytucji w stosunku do poszczególnych grup odbiorców w gminie Kowala to: brak środków finansowych oraz brak wystarczających zasobów kadrowych (pytanie zadawano tylko instytucjom świadczącym usługi dla danych grup odbiorców).

Wykres 69. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

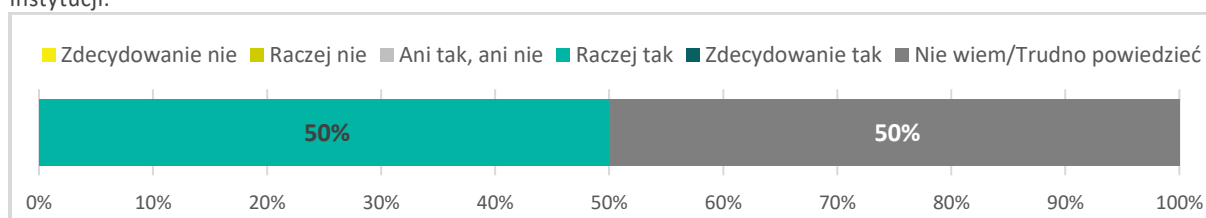
Instytucje zgłaszają umiarkowaną gotowość do rozwoju usług społecznych biorąc pod uwagę następujące wymiary:

- wymiar kadrowy (stan i wykształcenie kadr) – raczej gotowe
- wymiar finansowy (budżet instytucji) – raczej niegotowe
- wymiar infrastrukturalny (budynki) – niegotowe.

IV. Opinie przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji

Poniżej prezentujemy wyniki analizy danych uzyskanych w badaniu przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

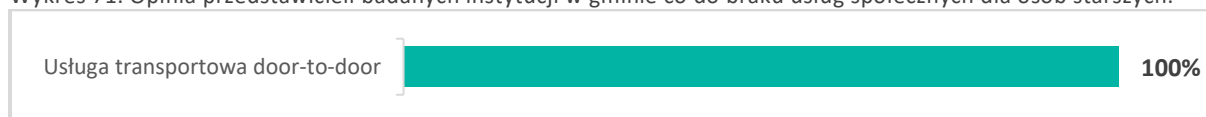
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem jednego z dwóch przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje jeszcze usług społecznych, które mogłyby lepiej odpowiadać na potrzeby beneficjentów.

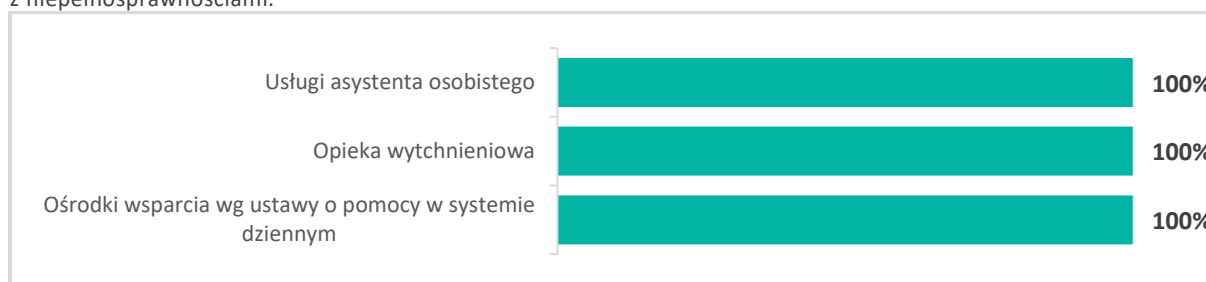
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 2 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób starszych w postaci: usługi transportowej door-to-door.

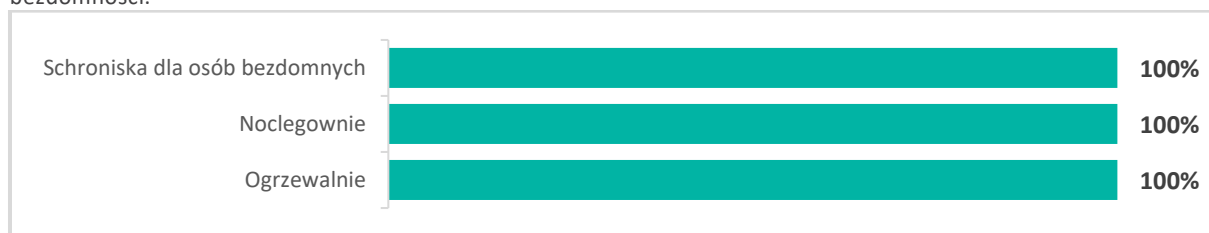
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 2 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami w postaci: usługi asystenta osobistego, wsparcia dla członków rodzin lub opiekunów służącego ich odciążeniu (tzw. opieki wytchnieniowej), oraz ośrodków wsparcia wg ustawy o pomocy w systemie dziennym.

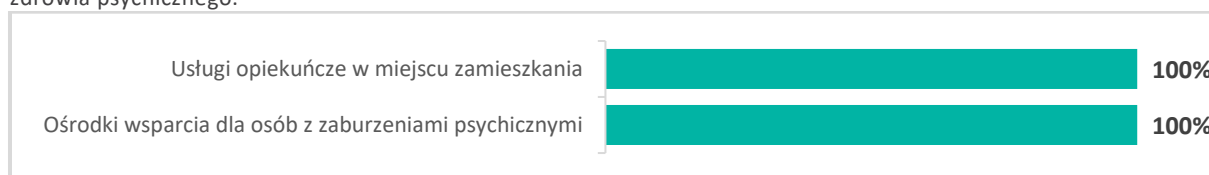
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 2 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności w postaci: schronisk dla osób bezdomnych, noclegowni, ogrzewalni.

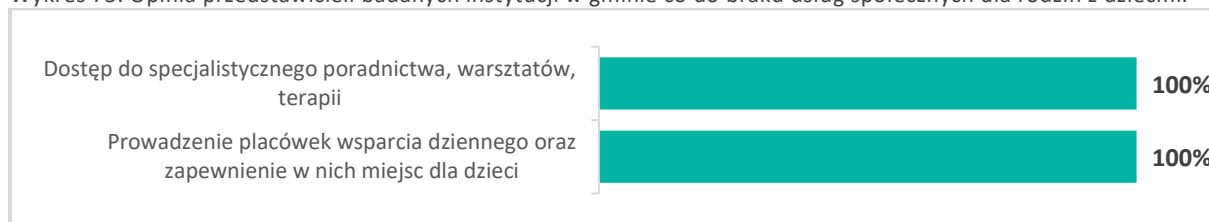
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 2 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w postaci: usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania organizowanych przez gminę oraz ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

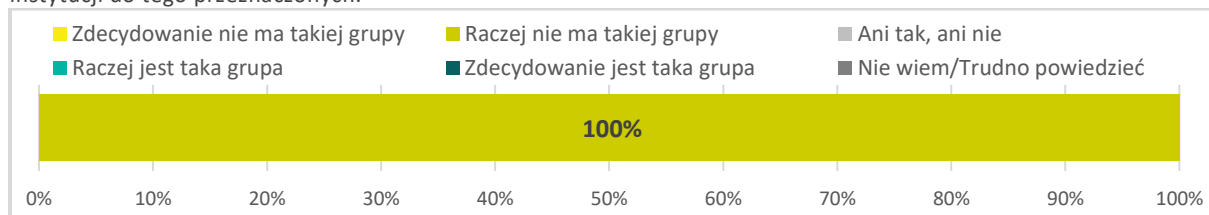
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Zdaniem 1 z 2 przedstawicieli badanych instytucji w ich katalogu usług brakuje usług społecznych dla rodzin z dziećmi w postaci: dostępu do specjalistycznego poradnictwa, warsztatów, terapii i innych działań wzmacniających rodzinę i podnoszących kompetencje rodzicielskie, a także prowadzenia placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienia w nich miejsc dla dzieci.

Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

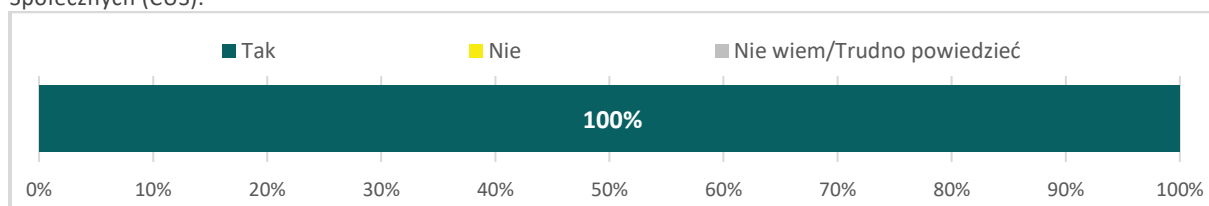
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Pracownicy przebadanych instytucji nie wskazują, że jakaś grupa społeczna nie jest objęta wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.

V. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS)

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do idei powstania Centrum Usług Społecznych (CUS) na terenie gminy Kowala.

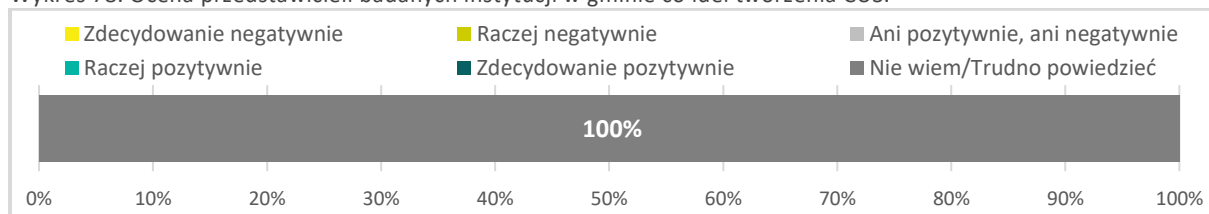
Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele badanych instytucji w gminie Kowala słyszeli o idei tworzenia Centrum Usług Społecznych.

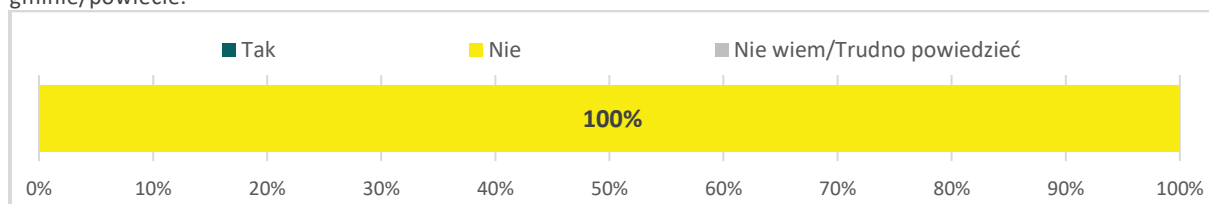
Wykres 78. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Centrum Usług Społecznych to jednostka organizacyjna gminy utworzona dla jednej lub co najmniej dwóch gmin w celu zaspokajania potrzeb wspólnoty samorządowej w zakresie określonych usług społecznych oraz koordynacji tych usług, zgodnie z Art. 9. ustawy o realizowaniu usług społecznych przez Centrum Usług Społecznych. Przedstawiciele badanych instytucji nie mają wyrobionej opinii na temat oceny idei tworzenia Centrum Usług Społecznych w gminie Kowala.

Wykres 79. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.

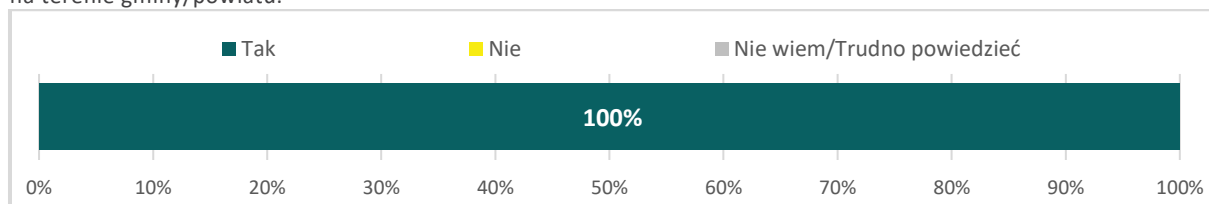
Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Wszyscy przedstawiciele instytucji przyznali, że w ich gminie lub powiecie nie funkcjonuje Centrum Usług Społecznych.

VI. Opinie przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy

Poniżej prezentujemy opinię przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO) i wolontariatu na terenie gminy Kowala.

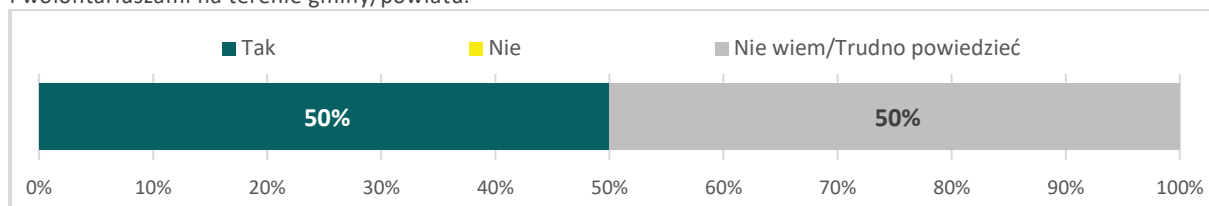
Wykres 80. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Przedstawiciele instytucji przyznali, że w ich gminie lub powiecie działają organizacje pozarządowe.

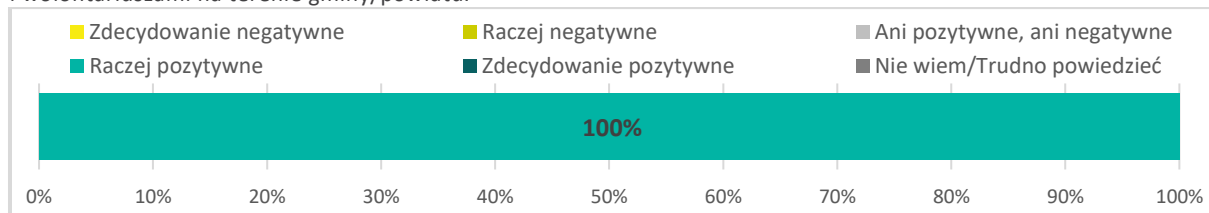
Wykres 81. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Jeden z dwóch przedstawicieli badanych instytucji, którzy mają świadomość działania na ich terenie organizacji pozarządowych, deklaruje doświadczenie współpracy z wolontariuszami lub organizacjami pozarządowymi.

Wykres 82. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.

Źródło: opracowanie własne IBC Advisory oraz CBM Indicator na podstawie badania.

Doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu są pozytywne.

SPIS TABEL

Tabela 1. Sytuacja demograficzna w gminie Kowala w 2023 r.....	16
Tabela 2. Sytuacja gospodarcza w gminie Kowala w 2023 r.	17
Tabela 3. Kapitał społeczny w gminie Kowala w 2023 r.	17
Tabela 4. Jednostki organizacyjne pomocy społecznej na terenie gminy Kowala	18
Tabela 5. Podmioty ekonomii społecznej na terenie gminy Kowala.....	18
Tabela 6. Organizacje pozarządowe na terenie gminy Kowala	18
Tabela 7. Podmioty niepomocowe na terenie gminy Kowala.....	19
Tabela 8. Osoby korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku	20
Tabela 9. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w 2023 roku w podziale na wiek i płeć.....	20
Tabela 10. Powody przyznawania pomocy społecznej w ośrodku pomocy społecznej w gminie Kowala w 2023 roku	20

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem płci respondentów.	25
Wykres 2. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wieku respondentów.	25
Wykres 3. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem wykształcenia respondentów.....	25
Wykres 4. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji zawodowej respondentów.....	25
Wykres 5. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem sytuacji materialnej respondentów.	26
Wykres 6. Charakterystyka grupy badawczej pod kątem stopnia zadowolenia zamieszkiwania na terenie gminy przez respondentów.	26
Wykres 7. Odsetek osób starszych wśród rodziny lub znajomych w ocenie badanych.	26
Wykres 8. Ocena wsparcia osób starszych przez gminę.	27
Wykres 9. Opinia badanych mieszkańców o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób starszych.	27
Wykres 10. Ocena badanych dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób starszych.	27
Wykres 11. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób starszych.....	28
Wykres 12. Korzystanie z usług społecznych przez osoby starsze.	28
Wykres 13. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób starszych.....	29
Wykres 14. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby starsze.	29
Wykres 15. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób starszych.	30
Wykres 16. Odsetek osób z niepełnosprawnościami wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	30
Wykres 17. Ocena wsparcia osób z niepełnosprawnościami przez gminę.	31
Wykres 18. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób z niepełnosprawnościami.....	31
Wykres 19. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami. ...	31
Wykres 20. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.....	32
Wykres 21. Korzystanie z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.....	32
Wykres 22. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.	33
Wykres 23. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez osoby z niepełnosprawnościami.	33
Wykres 24. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z niepełnosprawnościami.	34
Wykres 25. Odsetek osób w kryzysie bezdomności wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	34
Wykres 26. Ocena wspierania osób w kryzysie bezdomności przez gminę.....	35
Wykres 27. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie bezdomności.....	35
Wykres 28. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.	35
Wykres 29. Zapotrzebowanie na usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.....	36
Wykres 30. Korzystanie z usług społecznych przez osoby w kryzysie bezdomności.....	36
Wykres 31. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.....	37
Wykres 32. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób w kryzysie bezdomności.	37
Wykres 33. Odsetek osób w kryzysie zdrowia psychicznego wśród rodziny lub znajomych w opinii badanych.	38
Wykres 34. Ocena wspierania osób w kryzysie zdrowia psychicznego przez gminę.	38

Wykres 35. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego w gminie.	38
Wykres 36. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.....	39
Wykres 37. Potrzeba usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego w gminie.	39
Wykres 38. Korzystanie z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	40
Wykres 39. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.	40
Wykres 40. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych dla osób z problemami zdrowia psychicznego.....	40
Wykres 41. Brakujące w gminie usługi społeczne dla osób z problemami zdrowia psychicznego.	41
Wykres 42. Odsetek rodzin zamieszkujących z dziećmi na terenie gminy.....	41
Wykres 43. Ocena wspierania rodzin z dziećmi przez gminę.	42
Wykres 44. Opinia o wystarczalności usług społecznych oferowanych dla rodzin z dziećmi.	42
Wykres 45. Ocena dostępności (uzyskania) usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	42
Wykres 46. Potrzeba usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	43
Wykres 47. Korzystanie z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.	43
Wykres 48. Poziom zadowolenia z usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	44
Wykres 49. Przyczyny niekorzystania z usług społecznych przez rodziny z dziećmi.	44
Wykres 50. Brakujące w gminie usługi społeczne dla rodzin z dziećmi.....	45
Wykres 51. Dostępne i wykorzystywane usługi niepomocowe.....	46
Wykres 52. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla osób, które potrzebują pomocy DPS.	47
Wykres 53. Potrzeba zaangażowania się instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla rodzin lub osób sprawujących pieczę zastępczą nad dziećmi.....	47
Wykres 54. Potrzeba zaangażowania instytucji powiatowych w realizację usług społecznych dla cudzoziemców i uchodźców.....	47
Wykres 55. Płeć uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	48
Wykres 56. Wiek uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	49
Wykres 57. Stanowisko uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	49
Wykres 58. Staż pracy uczestniczących w badaniu przedstawicieli instytucji świadczących usługi społeczne.....	49
Wykres 59. Podmiot prowadzący dla instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli realizujących usługi społeczne.....	49
Wykres 60. Nazwa instytucji uczestniczących w badaniu przedstawicieli świadczących usługi społeczne.....	49
Wykres 61. Wiedza przedstawicieli badanych instytucji w gminie o rozwoju usług społecznych i deinstytucjonalizacji.	50
Wykres 62. Zrozumienie definicji deinstytucjonalizacji przez przedstawicieli badanych instytucji w gminie.	50
Wykres 63. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do słuszności wdrażania deinstytucjonalizacji w Polsce.	50

Wykres 64. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do potrzeby działań deinstytucjonalizacji w tych podmiotach.	51
Wykres 65. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do realizacji lokalnego planu deinstytucjonalizacji.	51
Wykres 66. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do rodzaju odbiorców usług społecznych.	52
Wykres 67. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do pożądanego kierunku rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.	52
Wykres 68. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do barier w rozwoju usług społecznych dla poszczególnych grup odbiorców.....	53
Wykres 69. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do gotowości tych podmiotów do rozwoju usług społecznych.	53
Wykres 70. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych w ofercie ich instytucji.....	54
Wykres 71. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób starszych.....	54
Wykres 72. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami.....	54
Wykres 73. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie bezdomności.....	55
Wykres 74. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla osób w kryzysie zdrowia psychicznego.	55
Wykres 75. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do braku usług społecznych dla rodzin z dziećmi.	55
Wykres 76. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do grupy społecznej nie objętej wsparciem instytucji do tego przeznaczonych.	55
Wykres 77. Opinia przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do znajomości idei tworzenia Centrum Usług Społecznych (CUS).	56
Wykres 78. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do idei tworzenia CUS.....	56
Wykres 79. Ocena przedstawicieli badanych instytucji w gminie co do wiedzy na temat funkcjonowania CUS w ich gminie/powiecie.	56
Wykres 80. Opinia przedstawicieli badanych instytucji co do funkcjonowania organizacji pozarządowych (NGO-sów) na terenie gminy/powiatu.	57
Wykres 81. Doświadczenie przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.	57
Wykres 82. Ocena doświadczenia przedstawicieli badanych instytucji we współpracy z organizacjami pozarządowymi i wolontariuszami na terenie gminy/powiatu.....	57